

Sprawozdanie Dyrekcyi

8

c. k. I. Wyższej Szkoły
Realnej w Krakowie
za rok szkol. 1915/16.

41

K 37/II/64

TREŚĆ:

1. Gabinet fizykalny na usługach szpitala, przez J. Paczowskiego.
2. Część urzędowa przez Dyrektora zakładu.

Biblioteka Jagiellońska

1002804320

NAKŁADEM FUNDUSZU NAUKOWEGO

ODBITO W Drukarni E. i Dr. K. KOZIAŃSKICH W KRAKOWIE.
1916.

H00138

" 1915/16

St. Paul

Gabinet fizykalny na usługach szpitala.

Okropna, niesłychana pożoga wojenna ogarnęła szerokie kraje. Krwią zroszona, martwą kością pokryta ziemia wzdłuż i w szerz świadczy o boju, zmaganiu się mocarstwowych sił, o walce na śmierć i życie. Szczęśliwi ci, których kosa śmierci minęła, szczęśliwi może i ci, którzy pełni bohaterstwa, mężną pierś za osłonę mając, padli na polu boju, niosąc chwałę Imieniu naszemu, dawno już wielkimi głoskami na kartach chluby zapisanemu. Lecz wiele nieszczęścia niesie ten zapas krwawy, ile łez boleści, ile kalectw i zniszczenia zdrowia! Jeżeli nie można usunąć przyczyn tego nieszczęścia, — boć to nie leży w mocy jednostek społeczeństwa — to z drugiej strony wszelkie starania, nawet jednostek, powinny zespolić się w jednym wielkim celu, celu dostępnym każdemu społecznikowi, nie pozbawionemu dobrej woli, poczucia obywatelskiego obowiązku, odczuwającemu i bolejącemu nad cierpieniem bliźniego. Któż dzisiaj usunie się od pracy, niesienia pomocy, kojenia i opieki nad szeregiem tych właśnie, którym nie danem było ująć przed zawrotną kulą, lecz ranni, chorzy, zniszczeni i wyczerpani, złamani i zgnębieni, wypełniają szpitale, sanatoria i przytułki. Oto dziś jeden z wielkich celów wszystkich tych, którzy chociażby wdowim groszem skarbone społeczną powinni wzbogacić, dając do usług siebie, swą pracę i wiedzę. Stąd łatwo zrozumieć pobudki, które stworzyły już tyle wzniosłych instytucji niesienia pomocy kalekom i rannym z obecnej wojny, tyle pięknych objawów opieki i starań ze strony czyto jednostek, czy też korporacji i rządu.

W jakim kierunku stan nauczycielski, może przyjść z pomocą, może oddać niepomierne usługi w omawianej kwestyi — to pytanie, nad którem możnaby długo i szeroko debatować i polemizować. W każdym razie nie mogę pominąć wielkich zebrań Gron nauczycielskich, zwołanych za inicjatywą P. Radcy Soltyśnika Tomasza w sierpniu 1914 r., których rezultatem było postanowienie całego szeregu czynności, mających na celu przyjść z ulgą wszędzie tam, gdzie tylko starsza młodź szkolna mogła być pomocną.

Widziało się po szpitalach uczniów, jak ochotnie i pilnie służyli do przesyłek i załatwień drobniejszych zleceń chorych, jak pomagali przy opatrunkach ran, jak skrętnie i ofiarnie nieśli pomoc przy transporcie rannych i chorych na dworcu kolejowym, w budynkach szpitalnych, jak czytali książki i gazety leżącym lub wyręczali ich w przeprowadzeniu korespondencji.

Dzieło to wydawało w zaczęciu wielkie owoce, lecz niestety ewakuacya miasta Krakowa przerwała już po kilku miesiącach tak wydatną pracę.

Niniejsza publikacya ma na celu wykazanie, jak wiele dobrego może uczynić każda szkoła średnia, w której gabinecie fizykalnym znajduje się kilka niezbędnych przyrządów, a w gronie której będzie napewno profesor, nie szczczędający czasu i trudu dla wielkiego celu niesienia pomocy chorym, rannym i kalekom — przez założenie z niewielkim nakładem kosztów gabinetu röntgenologicznego.

Nie ma w Galicyi miasteczka, posiadającego szkołę średnią, w którem brak szpitala wojskowego; z drugiej zaś strony wiadomo mnie, że w bardzo wielu przypadkach, co z przykrością podnoszę, — w nazbyt wielu — nie posiadają szpitale urządzenia do prześwietlań promieniami Röntgena. Nie miejsce tutaj, ani potrzeba wyjaśniać, jakie doniosłe znaczenie mają prześwietlania i fotografie przed i podczas zabiegów lekarskich. Ile to bólu oszczędza się nieszczęśliwemu, gdy fotografia rozstrzyga o złamaniu, zwichnięciu, obecności części metalowych lub kostnych, zastępując bardzo dotkliwe i przykre powierzchwne badania lekarskie.

W niezliczonej ilości przypadków prześwietlenie ratuje życie żołnierza, w wielu jest skaźnikiem zabiegów operacyjnych natychmiastowych, w innych nakazuje stosować starą maksymę: *Quieta non movere*.

Dlatego też, bogaty doświadczeniem¹⁾, pragnę podzielić się z Kolegami zasobem na tem polu zdobytych wiadomości w tej nadziei, że znajdę napewno chętnych, którzy spróbują założenia u siebie podobnego gabinetu röntgenologicznego choćby na mniejszą skalę, a gdyby osiągnięte rezultaty nie stały na zupełnej doskonałości, pewne zaś braki w urządzeniu nie pozwalały na wykonywanie rzeczy cięższych i trudniejszych, — to jednak wydajność, choćby nawet bardzo mała takiego gabinetu, wiele, bardzo wiele dobrego przyniesie za sobą, sprawi napewno ulgi, zmniejszy cierpienia, służąc szlachetnemu celowi.

Przeznaczając uwagi, rady i swe spostrzeżenia Kolegom fachowym i interesującym się wogóle techniką promieni Röntgena, pomijam oczywiście wszelkie zastanawiania się nad istotą tychże promieni, nad zasadniczymi kwestyami i szczegółami, znanymi każdemu fizykowi.

Przedewszystkiem zaznaczam, że uwagi moje odnosić się będą do prześwietleń i zdjęć fotograficznych; trzeci cel t. j. stosowanie promieni Röntgena do terapeutycznych zabiegów, czy to powierzchownych, czy też głębokich pomijam, jako rzecz należącą wyłącznie do czynności lekarskich.

Prześwietlenie jest rzeczą pierwszorzędną w technice röntgenograficznej; błędem jest jednak przeświadczenie, że samo prześwietlenie jest wystarczające. W wielu przypadkach nie daje prześwietlenie pozytywnego rezultatu tak, że tylko fotografia przynosi zadowalające rozwiązanie, czyto chwytając szczegóły nie uwidocznione przy prześwietleniu, czy też znacząc — z powodu dłuższego czasu działania promieni na płytę fotograficzną — cienie i kontrasty, których oko w zupełności nie spostrzega na ekranie.

1) Pracując w dwu szpitalach twierdzy od chwili wybuchu wojny jako röntgenolog wykonałem dotychczas prześwietleń, zdjęć fotograficznych i nawięziłości około 5000.

Przystępując do rzeczy podnoszę z naciskiem błędne przekonanie, że do czynności röntgenograficznych potrzebny jest induktor większych rozmiarów. Jest to przesąd, który zakorzeniły głównie fabryki, wyrabiające potężne i drogie induktory. Do celów naszych w całym tego słowa znaczeniu (z wyjątkiem zdjęć chwilowych i w znacznej odległości) jest zupełnie wystarczającym induktor o rozpiętości iskiernika 25 cm. do 30 cm., przy czem wskazane jest użycie przerywacza Wehnelta. Taki induktor znajduje się niemal w każdym gabinecie szkolnym, a zatem główny motor całego zestawienia jest do rozporządzenia.

Nie przeczę, że przy użyciu induktora większego¹⁾, (używam o rozpiętości 50 — 60 cm.) rezultaty pracy będą lepsze, czas naświetleń krótszy, a przedewszystkiem znaczne zaoszczędzenie lamp; zaznaczam jednak, że celem tej rozprawki jest wykazanie możliwości urządzenia gabinetu röntgenograficznego, któryby niósł doraźną a wielce skuteczną pomoc, bez wielkich i kosztownych wkładów, tymi środkami, którymi rozporządza szkolny gabinet fizykałny.

Odnosnie do induktora zwrócić muszę uwagę na rzecz wiadomą, niezmiernie ważną w zastosowaniu do promieni Röntgena. Różnica potencjałów w obwodzie wtórnym (prąd indukowany) jest przy zamknięciu prądu głównego o wiele mniejszą, aniżeli przy otwarciu czyli przerwie prądu głównego (z powodu samoindukcyi); dlatego też induktor, mimo że jest źródłem prądów dwukierunkowych, posiada jednak końcówki dodatną i ujemną. Otóż ze względu na równość światła lampy, na konserwację tejże lampy, niezmiernie ważną jest rzeczą, by przy zamknięciu prądu głównego było napięcie prądu wtórnego możliwie najmniejsze, co zależy od budowy samego induktora, nadto w wielkiej mierze od przerywacza prądu.

Przy użyciu przerywacza mechanicznego występuje przy otwarciu prądu głównego silna iskra, wywołana samoindukcją, której szkodliwość usuwa się (częściowo) przez włączenie równo-

1) W uwagach podaję jako źródło nabywania potrzebnych przyrządów firmę (w skróceniu V. W.) „Veifa — Werke“ Wiedeń Alserstrasse 23, która, z pośród wielu innych, zadawała mniej jakością swoich wyrobów w zupełności.

Induktor intensywny kosztuje 700 K. — 1500 K.

ległe w obwód główny pojemnika. Stosując przerywacz Wehnelta należy pojemnik usunąć, gdyż w tym przypadku różnica potencjałów, wywołana samoindukcją, zużytkowaną jest w przerywaczu do usunięcia osłony gazowej na drucie platynowym (anoda).

Z wielu względów należy przenieść przerywacz Wehnelta nad każdy mechaniczny (Depreza, Gazowy-Apex, ręciovymotorowy); wyjątek stanowi ta okoliczność, gdy szkoła nie posiada źródła prądu elektrycznego przynajmniej 65 V., 10 A., jako niezbędnego do czynności przerywacza elektrolitycznego. Jeżeli rozporządza się tylko łańcuchami akumulatorów, nie pozostaje nic innego, jak użycie przerywacza młoteczkowego. Ze znanych mi przerywaczy młoteczkowych polecam Depreza i „Vril“, z ręciovych motorowych system Boas i Dessauer'a.

Przerywacz Wehnelta dosyć kosztowny 120 K — 180 K. można sporządzić samemu z niewielkim nakładem kosztów i pracy. Pręcik platynowy o średnicy 1,5 mm, długości 3 cm, należy przylutować do grubego ($2r = 4$ mm) drutu ołowianego, poczem wstawić do rurki porcelanowej, której wewnętrzny otwór o średnicy 5 mm. zwęża się pod koniec do szerokości 1,8 mm. Długość rurki około 15 cm. Takie rurki porcelanowe znajdują się gotowe w handlu, zresztą można sporządzić podobną z grubościennej rurki szklanej, którą należy z jednego końca wyciągnąć lejkowato. Pręt ołowiany powinien być swobodnie ruchomym w rurce, co można uskutecznić w dowolny sposób (np. przesuwając go przez otwór, mający z boku śrubkę do utwierdzenia drutu). Pręcik platynowy łączy się zawsze z końcówką dodatnią prądu głównego. Za katodę służy płyta ołowiana, dowolnej (ale znacznej) wielkości, odlana z kawałków ołowiu w pudełku papierowym. Jako elektrolitu używam kwasu siarczanego rozwodnionego o gęstości 1,16 gr. cm^{-3} . Ciecz nad prętem powinna tworzyć słup około 6 cm wysoki. Zbyt wysoki słup działa ciśnieniem hidrostetycznym niekorzystnie na szybkość przerw prądu. Z drugiej strony powinno być cieczy dostatecznie dużo, (znaczny przekrój naczynia), by wytwarzające się ciepło nie ogrzewało gwałtownie cieczy i naczynia. Przestrzegam przed pokrywaniem kwasu warstwą oliwy, który to sposób polecają fabryki, celem usunięcia szko-

dliwych par kwasu. Otóż pary te wytwarzają się w małej bardzo ilości, przerywacz może być zresztą umieszczony w osobnej ubikacji; zgromadzone zaś pod pokrywą oliwy tlen i wodór wywołują — spalając się — silne detonacje, co nie wpływa korzystnie na prześwietlany osobnik, z reguły zdenerwowany i chory.

Z szeregu doświadczeń, które wykonałem, przychodzę do przekonania, że przy użyciu przerywacza Wehnelta z prętem o grubości 1mm — 2 mm otrzymamy najlepsze rezultaty przy napięciu prądu głównego 60 V. do 70 V., naturalnie przy dobrej odpowiednio samoindukcyi. W miejscowościach zatem, gdzie jest do rozporządzenia prąd o napięciu 110 V. lub 220 V., należy włączyć w obwód prądu głównego opornicę redukcyjną, zwłaszcza w tym ostatnim przypadku.

Wiadomo, że długość wystającego z rurki pręta platynowego w przerywaczu, jakoteż jego grubość, stanowią o natężeniu pobranego prądu, równocześnie jednak, z wzrastającą długością, maleje liczba przerw prądu w sekundzie. Ta ostatnia okoliczność gra wielką rolę przy prześwietleniach, mniejszą przy zdjęciach fotograficznych, a w każdym razie wpływa na konserwację lamp. Dlatego bardzo wskazanem jest zestawienie dwu (lepiej trzech) przerywaczy elektrolitycznych, które mogą być wedle potrzeby w obwód prądu włączane.

Pobieżne próby w tym kierunku przezemnie robione wykazują, że można zastąpić pręt platynowy grubości np. 2 mm. dwoma drucikami o średnicy 1 mm. Postępuję mianowicie w ten sposób, że do wystającej części pręta platynowego przyczepiam drugi krótki, zwijając go na pierwszym i odginając koniec w bok. W ten sposób urządzony przerywacz przepuszcza znacznie więcej prądu (przy niewielkiej długości), równość jednak przerw nie jest zupełną.

Zauważmy, że zmniejszenie ilościowe prądu głównego wpływa na zmniejszenie się energii prądu indukowanego, z drugiej jednak strony wzbudzona siła elektromotorozna E jest proporcjonalną do prędkości zmian natężenia I prądu głównego, co określamy znanym wzorem.

$$E = M. \frac{dI}{dt}$$

Wobec tego samo wydłużenie pręta platynowego przerywacza nie rozwiązuje zadania zwiększenia napięcia prądu indukowanego tak, że wskazanem jest stosowanie dwu przerywaczy z prętami o różnych przekrojach (używam trzech przerywaczy z prętami o różnych przekrojach (używam trzech przerywaczy z prętami o różnych przekrojach (używam trzech przerywaczy z prętami o różnych przekrojach (używam trzech przerywaczy z prętami o różnych przekrojach (używam trzech przerywaczy z prętami o różnych przekrojach ($2r = 1 \text{ mm}, 1\frac{1}{2} \text{ mm}, 3 \text{ mm}$); pręt grubszy bowiem przy tej samej długości, dopuszcza użycia prądu o większem natężeniu, aniżeli pręt cienki.

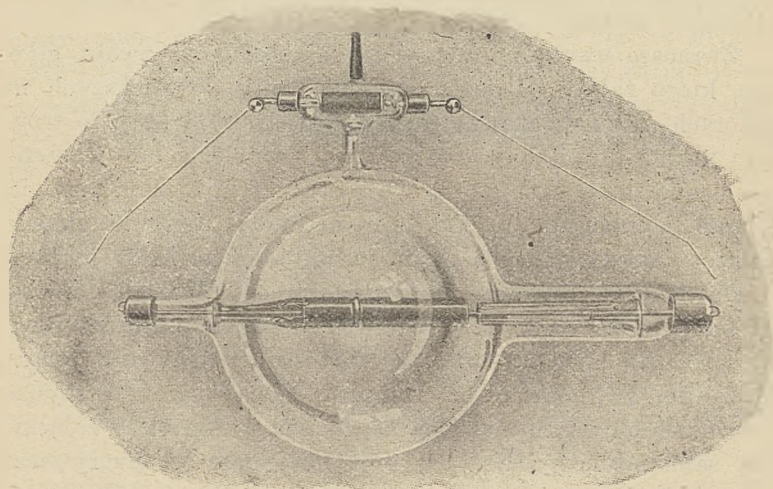
Zwracam uwagę na znaczenie samoindukcyi zwoju głównego, która zależy od liczby skrętów drutu. W większych induktorach są zwoje główne podzielone na części (zwykle trzy), które można dowolnie łączyć ze sobą równolegle lub w szereg (urządzenie pomyślane przez Waltera), a tem samym zmieniać wielkość samoindukcyi. Od samoindukcyi motewki głównej induktora zależy napięcie prądu indukowanego, które możemy także zwiększyć długością pręta przerywacza Wehnelta. Wobec tego mamy dwa czynniki, regulujące napięcie prądu wtórnego t. j. zmienną samoindukcyę i zmienną natężenie prądu głównego, za pomocą przerywacza. Chcąc zatem otrzymać w obwodzie głównym możliwie najdłuższą iskrę należy załączyć małą samoindukcyę (Nr. 1.), pręt natomiast w przerywaczu wysunąć dostatecznie na zewnątrz. Ze względu na szkodliwość działania (na trwałość lamp) prądu wzbudzonego przy zamknięciu prądu głównego, nadto uwzględniając jakość lamp, należy przy użyciu lamp t. zw. miękkich używać pręta krótkiego i wielkiej samoindukcyi, przy lampach t. zw. twardych zaś należy pręt przerywacza możliwie wysunąć, załączając małą samoindukcyę.

Induktory, znajdujące się w gabinetach szkolnych, zwykle nie mają urządzenia umożliwiającego zmianę samoindukcyi. W tym przypadku radzę w obwód głównego prądu załączyć kilka, możliwie wielkich elektromagnesów, które — zależnie od liczby — wpływać będą na wartość samoindukcyi głównej moterki.

Słów kilka o regulatorach prądu.

Prąd o napięciu 65 V. do 80 V. może być wprost użyty do naszych celów, konieczną jest tylko opornica, regulująca prąd ilościowo w zakresie do 20 A. Inaczej rzecz się przedstawia,

jeżeli różnica potencjałów stojącego do rozporządzenia prądu wynosi 110V. lub 220V ; w tym przypadku konieczną jest opornica redukcyjna, upustowa tak, że prąd doprowadza się do induktora z odłączy oporu. W tym przypadku będzie oczywiście niezbędną druga opornica, jako regulator natężenia prądu.

Ryc. 1.

Zauważyć należy, że używanie prądu o większem napięciu aniżeli potrzeba do danego celu, wpływa ujemnie na lampy ; z rosnącą bowiem różnicą potencjału wzrasta oczywiście prąd indukcyjny przy zamknięciu prądu głównego, który — jak wspominałem — należy możliwie niszczyć, (używanie lamp¹ wentylowych Ryc. 1).

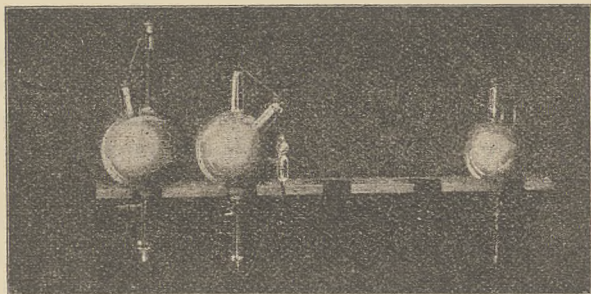
Odnosnie do lamp Röntgena zwrócić muszę uwagę na kilka ważnych okoliczności.

Przedewszystkiem należy do odpowiednich celów używać odpowiednich lamp. Rzeczą niezmiernie ważną, wpływającą na długość i jakość sprawności lampy jest odpowiednie używanie do celu właściwego zastosowanej lampy.

1) V. W. 60 K.

Wiadomo, że lampy zależnie od stopnia vacuum są źródłem promieni mało przenikających t. zw. miękkich lub silnie przenikających, dających więc na kliszy fotograficznej nieznaczne kontrasty, t. zw. twardych. Fabryki dostarczają zwykle lamp, wysyłających promienie miękkie; w każdym razie takich należy żądać przy zamówieniu ze względu na to, że z czasem lampy miękkie twardnieją, mimo zupełnie poprawnego ich używania. Dlatego wskazanym jest zaopatrzenie się w dwie lampy: miękką i twardą i używanie każdej z nich w odpowiednich przypadkach. Do zdjęć rąk i nóg wystarczającą jest lampa, wysyłająca promienie miękkie; w przypadku zdjęć klatki piersiowej, czaszki, kości biodrowych, serca, żołądka, wskazane jest użycie promieni twardych.

Twardość promieni oznacza się łatwo odpowiednimi — niezbyt drogimi — przyrządami (według skali Waltera, Benoist'a lub Wehnelta), zresztą wprawa jest tu najlepszym skaźnikiem; krótkie bowiem, sekundowe, prześwietlenie własnej ręki (przedramienia) wskazuje dostatecznie na stopień twardości promieni.

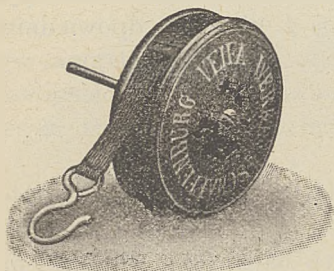

Ryc. 2.

Przed każdymu życiem należy lampę dobrze odkurzyć, zwłaszcza po otrzymaniu jej z fabryki. Pyli wilgoć to drogi dogodny dla prądów o wysokim napięciu, a wyładowania tego rodzaju mogą bardzo łatwo spowodować zupełne zniszczenie lampy. Świeżo otrzymaną lampę nie należy zaraz poddawać próbie, lecz dopiero na drugi dzień, kiedy przyjmie temperaturę pokojową.

Wszystkie lampy, które gabinet posiada, umieszcza się na odpowiedniej półce¹⁾. (Ryc. 2).

Bardzo ważną jest rzeczą dokładne umocowanie lampy w statywie tak, by antykateda przypadła na środek otworu blendy. W opisanym poniżej statywie można łatwo skutecznie ześrodkowanie lampy przez odpowiednie ustawienie otworu rury zwanej „tubus“, (ryc. 5, 6, F).

Ryc. 3.

Końcówki induktora muszą być co do znaku wyznaczone (próba zapomocą iskiernika); kolec na końcówce dodatniej, tarcza zaś na ujemnej, by połączenie przewodami²⁾ (Ryc. 3) katody i anody lampy z induktorem nie było błędne. Nawet krótko-trwałe przepuszczenie prądu w kierunku przeciwnym właściwemu niszczy lampę, wywołując jej szybkie twarwienie.

Przy tej sposobności zaznaczam, że często wzmiankowany sposób przemiany lampy miękkiej na twardą zapomocą przepuszczania przez nią prądu w przeciwnym kierunku gubi lampę bezpowrotnie, wywołując nadmierne rozpylanie się wewnątrz lampy znajdujących się części metalowych, które wiążą powietrze, przez co wzrasta vacuum lampy.

Lampa ześrodkowana w statywie, dobrze połączona z induktorem, może już być użyta do właściwego jednak celu, zależnie od stopnia swej twardości.

Zwracam uwagę, że zbyt słaby prąd, jakoteż zbyt silny i długo trwający niszcza lampę, w pierwszym przypadku sprowadzając twardość, w drugim miękkość promieni. Dlatego też nową lampę, dostatecznie miękką nie należy obciążać prądem zbyt silnym, używać jej bez przerwy zbyt długo, tylko przeznaczyć ją wyłącznie — jak wspominałem — do zdjęć dłoni, ręki, stopy i nogi. Z drugiej jednak strony za słaby prąd wpływa także ujemnie na długość „życia“ lampy.

1) V. W. 24 K.

2) V. W. 21, 60 K.

Miarodajną rzeczą w obu wymienionych przypadkach będzie przede wszystkim samo świecenie lampy, które powinno być równe, bez migotań, nadto milliampermetr, który przy odpowiednim obciążeniu (np. 2 MA) nie powinien wahać, lecz spokojnie wskazywać stałe natężenie prądu wtórnego. Przy zbyt niemiernym obciążeniu zachowuje się skazówka milliampermetru niespokojnie; przy przeciążeniu lampy, wywołującym wzrastanie jej miękkości (ogrzanie się antikatody), wychylenia jego wzrastają szybko, przy rosnącej twardości promieni natomiast, cofanie się skazówki zaznacza, że opór wewnętrzny w lampie wzrasta, z powodu zwiększenia się vacuum.

Powyższe uwagi doprowadzają do następnego wniosku :

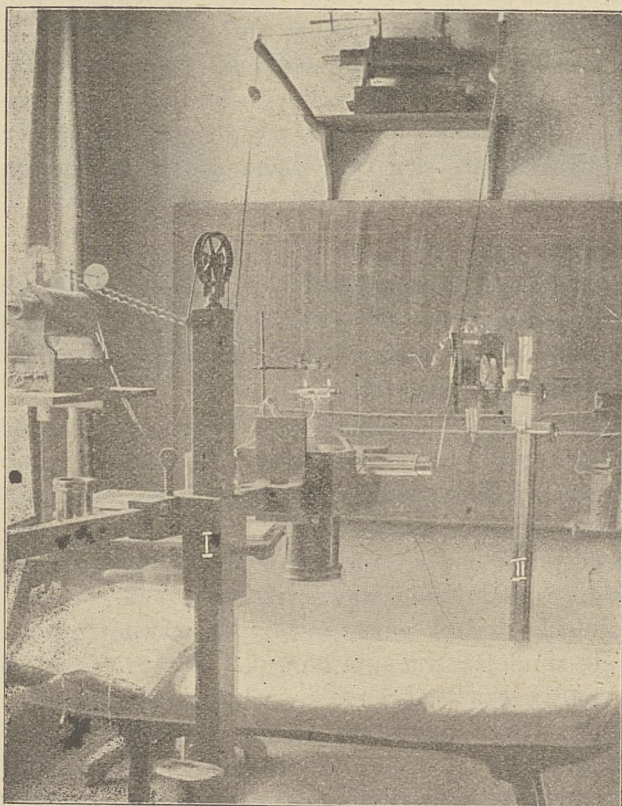
Zależnie od jakości lampy należy odpowiednio dobrać jej obciążenie prądem, czego dowodem będzie równość światła lampy i brak wszelkich wahań skazówki milliampermetru.

Lampy należy stale zamawiać z regeneratorem. Zdaniem mojem bardzo praktycznym w użyciu i tanim jest regenerator automatyczny. Urządzenie jego polega na tej zasadzie, że w przypadku zbyt wielkiego oporu w lampie prąd znachodzi drugą drogę przez regenerator (włączony w obwód równoległe), a z powodu wyładowania wewnętrznego kondensatora, następuje uwolnienie cząstek gazu, zawartych wewnątrz pojemnika, przez co się zmniejsza vacuum lampy. Uważam ten regenerator za bardzo praktyczny, gdyż może on być czynnym podczas używania lampy, bez przerywania prześwietlenia. Wskazaniem jest doprowadzić lampę do żądanego stopnia twardości przed jej użyciem, stwierdzając jakość promieni próbą prześwietlenia lub za pomocą milliampermetru.

O ile wykonalną i łatwą jest rzeczą miękczenie lampy, o tyle wystrzegać się należy sztucznego wywoływania jej twardości. Każda lampa — w miarę używania — wysyła coraz twardsze promienie; dlatego też — jak wspomniałem poprzednio — należy mieć w zapasie dwie lampy, z których jedna po pewnym czasie używania, jest dostatecznie twardą.

Nakoniec jeszcze, — uwaga odnosząca się do stosowania różnej jakości lamp.

Urządzenie gabinetu rentgenologicznego musi mieć na celu wyłącznie prześwietlanie, wyłącznie fotografowanie, lub jedno i drugie. Nie potrzebuję dodawać, że ten ostatni przypadek jest oczywiście najkorzystniejszy w jakości usług, jakie

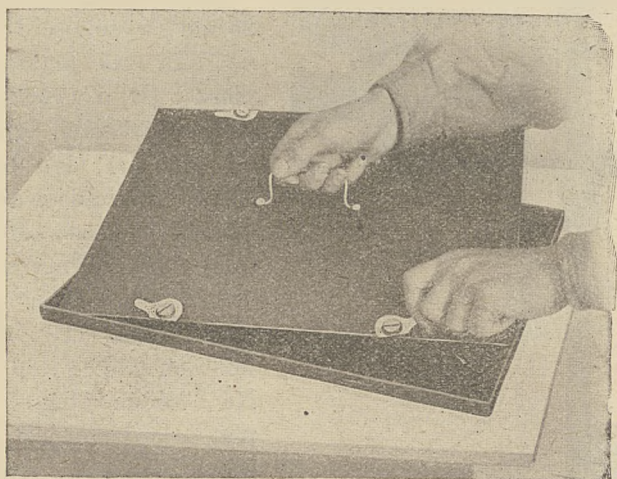
Ryc. 4.

oddaje. Rycina 4 przedstawia zestawienie, które urządziłem w szpitalu twierdzy Nr. 1. służące oddzielnie do prześwietleń (I) i fotografii (II). Zaznaczam, że w tej sprawie odgrywa rolę liczba lamp (ewentualnie drugi statyw), z których pewne przeznaczone będą do prześwietleń, inne do zdjęć fotograficznych. Jeżeli to jest możliwem, należy lampy posortować i w odpowiednich przypadkach właściwe stosować,

jak n. p. jedną miękką i jedną twardą przeznaczyć do zdjęć fotograficznych, a przynajmniej jedną twardą do prześwietleń. Jeżeli chodzi o prześwietlenie wyłącznie, lepiej jest używać lampy twardej, której promienie mogą przenikać grubsze części ciała ludzkiego, jak klatkę piersiową, biodra, czaszkę.

Nadmienić muszę, że prześwietlenie w wielu przypadkach zawodzi, zasadniczo zaś nigdy nie daje wszystkich szczegółów, które przy zdjęciu odtwarza fotografia. Tyczy się to głównie złamanych części kostnych, w wysokim zaś stopniu zmian w płucach i procesów wytwarzającej się okostnej (callus).

Jeżeli głównym celem są zdjęcia fotograficzne, należy używać, zależnie od miejsca ciała ludzkiego, lampy miękkiej lub twardej. Zwracam uwagę na wkładki wzmacniające (Verstärkungsschirm). Są to kartony papierowe lub celluloidowe, powleczone emulzją, która fluoryzuje pod wpływem promieni

Ryc 5.

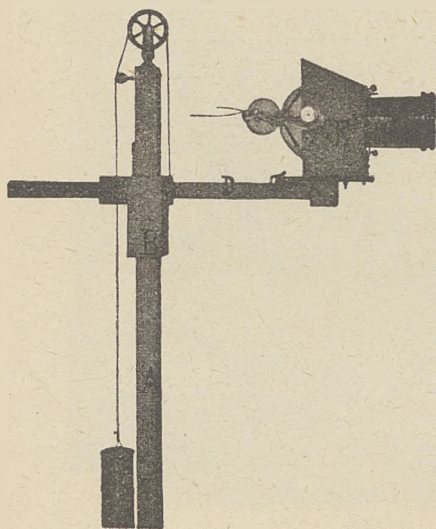
Röntgena. W odpowiedniej¹⁾ kasecie (Ryc. 5) umieszcza się płytę fotograficzną na wzmiarkowanym ekraniku, badane miejsce ciała układa się na kasecie i poddaje działaniu promieni. W tym przypadku stale używać należy promieni miękkich, tylko wyjątkowo — przy zdjęciach kości biodrowych lub czaszki,

1) V. W. 39 K.

w położeniu frontowym — można naświetlać promieniami nieco bardziej twardymi. Oczywiście czas naświetlenia skraca się znacznie przy użyciu wkładki, z drugiej jednak strony ostrość konturów zaciera się nieco na kliszy. Dla tej ostatniej przyczyny radzę stanowczo pominąć wkładkę przy zdjęciach płuc, które mogą być przy pewnych nieznacznych nawet niedokładnościach fałszywie odczytywane (gruźlica, zwapnienie, zrosty).

Przechodzę do opisanego statywu, który — wykonany według moich skazówek — oddaje zadawalające usługi we wszystkich przypadkach, a zastępuje w zupełności kosztowne wyroby fabryczne.

Na podstawie drewnianej $50 \times 50 \times 5$ w cm., opatrzonej 4 nóżkami z kółkami do toczenia się, (Ryc. 6 i 7) utwierdzony

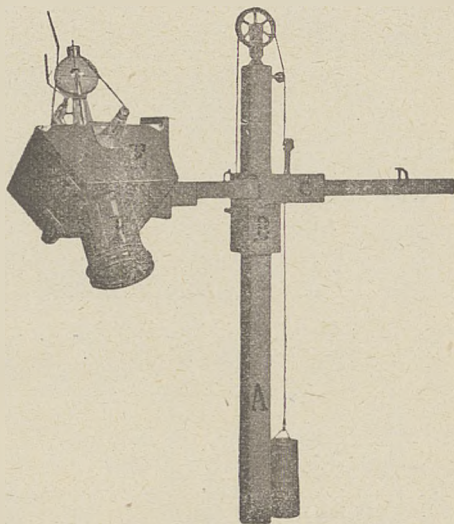
Ryc. 6.

jest słupek drewniany (A) o przekroju kwadratowym 25 cm^2 , wysokości 150 cm., na nim zaś przesuwalny płaszcz (B) o wysokości 18 cm., o ścianach grubości 1,5 cm. Do jego bocznej ściany przymocowany jest podobny płaszcz drewniany (C), w którym przesuwają się (w kierunku poziomym) słupek (D) o wymiarach $2,5 \times 4 \times 80$ w cm. Na końcu tego słupka przytwierdzoną jest, zapomocą zawiasów, skrzynka (E) do umieszczenia lampy tak, że można przez proste odchylenie skrzynki otrzymać promienie

Röntgena w kierunku poziomym (do prześwietleń) lub pionowym na dół (do zdjęć fotograficznych). Nadto bardzo proste urządzenie śrubowe, pozwalające skrzynkę w obu położeniach skręcać na boki (uwidocznione na ryc. 7). Przez krążek żelazny umieszczony

na końcu górnym słupa grubszego przeciągnięto sznur, który przyczepiony jest do większego płaszcza (przesuwalnego w kierunku pionowym), na drugim zaś końcu jest odpowiednio obciążony. (np. osłoną granatu, wypełnioną piaskiem, lub pudełkiem z lakieru, wypełnionem piaskiem i zalanem ołowiem).

Skrzynka, mieszcząca lampę może być dowolnego kształtu ; praktyczną okazała się kształtu ostrosłupa ściętego o podstawach (20×24) cm^2 i (24×28) cm^2 . Wewnętrzne ściany wyłożyłem płytami z gramofonu, by w ten sposób powstrzymać szkodliwe działanie promieni Röntgena na zewnątrz (o czem później wzmiankuję). Przednia ścianka skrzynki ma otwór kolisty $r=6\text{cm}$, do niej zaś czterema śrubkami przymocowana, dająca się jednak przesuwac w dwu kierunkach, wzajemnie prostopadłych, gruba blacha żelazna $20 \times 15 \times 0,25$ w cm . z otworem kolistym $r=2,5$ cm ., do której przytwierdzona jest stale rura t. zw. tubus (F) o promieniu $r=6$ cm . i długości 15 cm .

Ryc. 7.

Znaczenie wzmiankowanej rury osłaniającej zrozumiemy łatwo, rozważając, co następuje.

Promienie Rontgena wychodzą — jak wiadomo — z ogniska antikatody i biegną jako wiązka rozbieżna ku przeciwległej ścianie kuli szklanej. Śród tychże promieni są jeszcze odbite promienie katodowe, które trafiając ścianę szklaną, wytwarzają promienie Röntgena t. zw. wtórne. Źródłem tych promieni są

nadto: powietrze i ciała prześwietlane, przez które przechodzą główne promienie Röntgena, a które występują tem silniej, im bardziej twarde były promienie główne. Wszelkiego rodzaju promienie wtórne są szkodliwe przy prześwietlaniu, a zwłaszcza przy fotografii ze względu na to, że zacierają znacznie ostrość konturów na kliszy, nadto, że ogrzewają wydatnie ściany lampy. Wadę tę usuwa się przedewszystkiem odpowiednią budową antykatomy, pozatem przez użycie blend i rury osłonnej (tubus), wreszcie stosowaniem lamp miękkich. Rura tubus usuwa wszelkie promienie wychodzące z powierzchni szklanej lampy, dopuszcza tylko główną wiązkę promieni, wychodzących z antykatomy.

Co do techniki zdjęć fotograficznych kilka uwag.

Klisze fotograficzne winne być w podwójnem opakowaniu z czarnego papieru, specjalnie czułe (Agfa). Używam wielkości 9×12 , 13×18 , 18×24 , 24×30 , 30×40 w cm. Podczas zdjęcia powinna klisza leżeć na podkładce cynkowej, możliwie nieruchomo, pod obiektem fotografowanym. Lampę w statywie należy ustawić odpowiednio przed obiektem, dobierając należyście jej odległość i środkując tubus względem kliszy. Przy użyciu wkładek wzmacniających używać promieni wyłącznie miękkich, a po naświetleniu czas jakiś przetrzymać kliszę w kasecie, by działanie fosforyzujące (niektóre wkładki tylko fluoryzują) ekraniku wzmocniło kontury na kliszy. Do wywoływania klisz nadaje się dobrze Metol-Aduroł, do utrwalenia kwasny utrwalacz. Klisze wywoływać dostatecznie gęste.

Przy zdjęciach dłoni i przedramienia należy rękę ułożyć na kliszy w obu przypadkach dłonią ku emulzyi kliszy. W tem położeniu obie kości przedramienia (radius, ulna) nie kryją się wzajemnie.

Przy fotografii głowy należy najpierw sporządzić zdjęcie boczne, według którego można się orientować, jak należy przy zdjęciu frontowem (trudniejszym) ułożyć głowę, twarzą ku kliszy lub przeciwnie.

Jeżeli chodzi specjalnie o fotografie szczęki, rzecz przedstawia się o tyle trudniej, że ustawiając chorego symetrycznie przy zdjęciu bocznem, będą się obrazy obu stron szczęk kryć wzajemnie. Dlatego wskazaniem jest stosowanie w tym przypadku zdjęcia skośnego (usta otwarte).

Zdjęcie boczne stopy daje dostateczny obraz do orientacji lekarskiej.

Przedudzie fotografuje się w pozycji leżącej chorego z frontu. W tym przypadku obie kości (fibula, tibia) dają obrazy oddzielne, nie kryjące się wzajemnie.

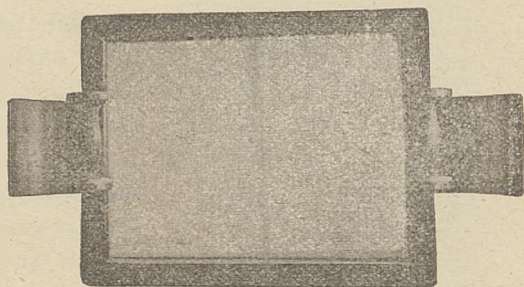
Zdjęcie klatki piersiowej należy sporządzać w pozycji leżącej chorego z obu stron t. j. od strony piersi ku plecóm (ventro-dorsale) i przeciwnej (dorso-ventrale).

Te uwagi oczywiście mają na celu wskazać w głównych tylko zarysach postępowanie w najczęstszych przypadkach, nie stanowią jednak normy, od której odstępować lub zmienić jej nie można było. Tu doświadczenie i wprawa rozstrzygają w każdym przypadku oddzielnie.

Pracujący przy zdjęciach i prześwietleniach nie powinni zapominać, że ciało ludzkie poddawane często i dostatecznie długo na dziesięć promieni Röntgena niszczy się „spala” niejako, martwieje, co może mieć bardzo smutne skutki,

jak np. rany trudno się gojące, niszczenie i odpadanie paznokci, zanik ciałek krwistych i inne przykre następstwa.

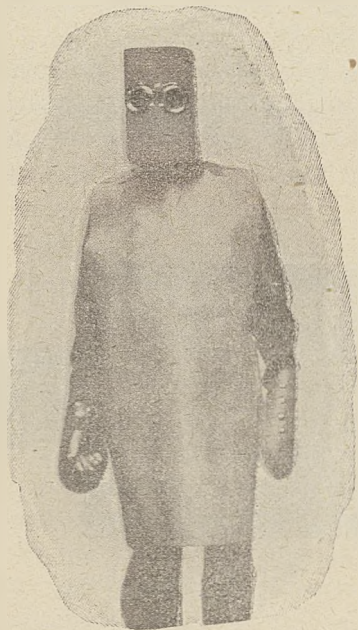
Środkiem zaradczym może być przede wszystkim znaczna odległość źródła promieni od miejsca regulowania prądu głównego, w którym się znajduje röntgenolog. Dokładna osłona lampy winna chronić przed szkodliwym działaniem promieni przez wkładki z gumy ołowianej, lub (jak u siebie używam) z płyt gramofonu. Ekran do prześwietleń¹⁾ powinien być zaopatrzonej w płytę ze szkła ołowianego, które tłumi promienie Röntgena (Ryc. 8). Do ochrony rąk, służą specjalne rękawiczki. Z korzyścią używam osłon, które sporządzam w ten spo-

Ryc. 8.

1) V. W. Zależnie od powierzchni 60 K. — 500 K.

sób, że pomiędzy dwie warstwy sztywnika (używanego przez krawców), wkładam gruby papier ołowiany, zszywam razem i formuję w kształt połowy poboczniczy walca, spinając brzegi taśmami gumowymi. Podobną osłonę sporządziłem dla ochrony twarzy. (Rycina 9 przedstawia wyrób fabryczny¹).

Ryc. 9.

Wskazanem jest także używanie parawanu t. j. ścianki drewnianej o wysokości 2 m. szerokości 80 cm. wyłożonej z jednej strony blachą, w której otworze (40 × 50) cm, wstawioną jest szyba ze szkła ołowianego. Stojąc za tą zasłoną, możemy dokładnie obserwować przebieg prześwietlenia, nie będąc narażonym na szkodliwość działania promieni. Rycina 10 przedstawia wyrób fabryczny²).

Wspomnę jeszcze o zdjęciach stereoskopowych.

Zbytecznie zaznaczać, jak ważne są tego rodzaju zdjęcia ze względu na łatwość orientowania się w strukturze wewnętrznej fotografowanego obiektu, a przede wszystkim w przypadku lokalizacji części metalowych, wewnątrz ciała się znajdujących. Fabryki dostarczają specjalnych urządzeń do zdjęć stereosko-

powych, których nie widziałem czynnych; wiadomo mi tylko, że są nadmiernie kosztowne. Opiszę sposób i przyrząd, który sam obmyśliłem i sporządziłem, bardzo tani i łatwy w wykonaniu.

Szkatułka drewniana o wymiarach 48 × 23 × 2,5 w cm., rodzaj pudełka, jest na górnej ścianie pokryta blachą cynkową z obu bocznych stron, w środku zaś posiada okienko 13 × 23 cm²,

1) V. W. 136 K.

2) V. W. 330 K.

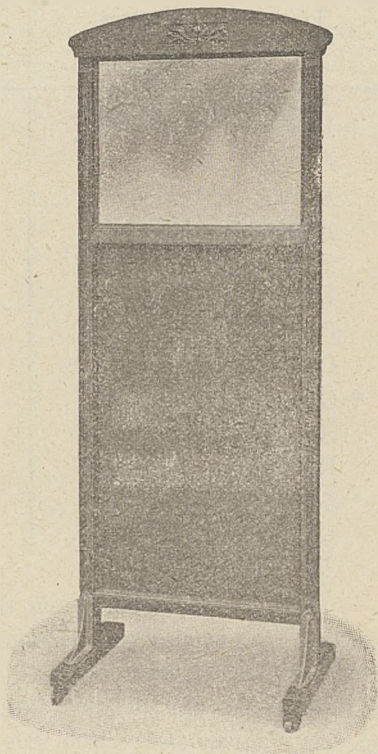
przykryte deszczułką, ruchomą na zawiasach. Do tej szkatułki wsuwa się szczelnie przylegająca deszczułka ($31 \times 21 \times 1$) w cm. (opatrzona rączką boczną o długości 20 cm), która jest podzielona na dwie przegródki, mogące pomieścić klisze o wielkości 13×18 cm², lub przy użyciu wkładki drewnianej 9×12 cm². Przegródki oddzielone są paskiem z drzewa o szerokości 2 cm. i zagłębione 0,5 cm. tak, by klisze w opakowaniu papierowym nie mogły się poruszać podczas przesuwania wkładki wewnątrz szufladki. Spód wkładki wyłożony jest blachą cynkową.

Zdjęcie odbywa się w ten sposób :

Do obu przegródek wkłada się klisze fotograficzne i wsuwa wkładkę do pudełka tak, by pierwsza klisza znajdowała się pod okienkiem, zasłoniętem przykrywką. W tem położeniu klisza druga znajduje się w części szkatułki powiedzmy lewej, pod płaszczem z blachy cynkowej tak, że promienie Röntgena nie mogą jej naświetlić. Lampę nastawia się cokolwiek (2,5 cm) np. na lewo i naświetla. Potem przesuwając lampę o 5 cm, więc nieco (2,5 cm) na prawo, a równocześnie przesuwając wkładkę tak, że klisza poprzednio naświetlona, przesunie się i skryje pod

płaszcz prawy w szkatułce, podczas gdy klisza druga znajdzie się obecnie w środku t.j. pod drewnianą przykrywką. W tem drugim położeniu naświetla się tak samo długo jak pierwszym razem.

Klisze obie wywołują zwykle równocześnie, by można było otrzymać możliwie równe tony i kontrasty a zrobione odbitki

Ryc. 10.

(kopie) nalepiał się na kartonie, ustalwszy poprzednio (przez próbę) wzajemną ich odległość.

Podana poniżej tabelka może posłużyć do orientacji podczas zdjęć fotograficznych.

Przedmiot naświetlany	Twardość lampy w skali Waltera.	Czas w sekundach.	Odległość antykatedody od płyty w cm.
Dłoń	4	20	35
Przedramię	5	30	40
Ramię	6	40	40
Stopa	5	30	35
Przedudzie	6	60	40
Udo	7	90	50
Obojczyk	6	90	55
Czaszka (boczne) . .	6	90	50
* Czaszka (frontowe) . .	7	120	50
Szczeka	6	40	35
Klatka piersiowa . . .	6	90	65
* Żołądek	7	90	70
* Biodra	8	150	70

Czas podany odnosi się do obciążenia 2 M. A. Używając wkładki w przypadkach oznaczonych gwiazdką, przy twardości lampy 4—5, skraca się czas naświetlenia od $\frac{1}{3}$ do $\frac{1}{4}$ części. W tabelce tej nie uwzględniam jakości obiektu prześwietlanego, od czego zależy oczywiście czas naświetlenia i jakość stosowanej lampy.

Zaznaczam, że celem tej tabelki jest ułatwienie i skrócenie doświadczeń i prób, które są wyłącznie miarodajne, a na nich się opierając stosować należy w każdym zachodzącym przypadku wypróbowane i pewne wyniki.

Kończąc moje uwagi jeszcze raz zaznaczam, że nie miałem celu wyczerpująco przedstawić poruszanej sprawy, ani siliłem się dać wzór, który w odtworzeniu należy wiernie naśladować. Słowa te kreśliłem wiedziony myślą, że zachętą będę dla Kolegów

do pracy dla dobra tych, którzy przepelniają szpitale, jakoteż pewnem ułatwieniem i skaźnikiem dla tych, którzy podobną pracę już podjęli. Rzecz jasna, że szczupłe ramy sprawozdania szkolnego nie pozwalają w wielu kwestyach rozpisać się należycie wiele podnieść szczegółów ciekawych, lub dzielić się z różnorodnością doświadczeniem zdobytych faktów. Dlatego też odsyłam chętnych do specjalnej literatury, ¹⁾dość na tem polu bogatej sam zaś z całą gotowością odpowiem na wszelkie do mnie zwrócone interpelacye i pytania, służąc chętnie wyjaśnieniami i radą.

1) Polecam dzieła autorów:

Albers-Schönberg, B. Donath, H. Gocht, F. Groedel, Rieder-Rosenthal, nadto pismo: Fortschritte auf dem Gebiete der Röntgenstrahlen.

J. Paczowski.

Część urzędowa.

I.

Skład grona nauczycielskiego w r. szk. 1915/16.

a) Czynnici nauczyciele tutejszego zakładu

1. *Dziurzyński Jan*, c. k. dyrektor w VI randze, radca szkolny i radca rządu.
2. *Flach Józef*, dr. fil., prof. w VIII r., internowany w Rosyi.
3. *Grabowski Tadeusz*, dr. fil., prof. w VIII r., prof. nadzw. tyt. historii lit. pols. na Uniw. Jag., członek kom. egz. dla kandydatów na naucz. szk. śr., członek koresp. Akad. Umiej. w Krakowie, członek czynny Tow. Przyjaciół Nauk w Poznaniu, uczył języka francuskiego w kl. IIIb i V; tygodniowo godzin 7.
4. *Kielski Bolesław*, prof. w VIII r., kierownik prywatnego gimn. realnego XX. Pijarów, lektor języka franc. na Uniw. Jag., gosp. kl. IIIa, uczył jęz. francuskiego w kl. IIIa, IV, VI i VII; tyg. godzin 13.
5. *Korczyński Antoni*, dr. fil., prof. w VIII r., doc. Uniw. Jag., na urlopie jako kierownik laboratorium dla rozbiórów chemicznych moczu w c. k. Zakładzie wojskowym.
6. *Krywult Waleryan*, radca szkolny, prof. w VII r., uczył geografii w kl. IIIa i V, historii w kl. IIIa +b, V i VII; tygodn. godzin. 14.
7. *Misky Ludwik*, prof., pełniący czynności zawodowego inspektora nauki rysunków w szkołach średnich, w I. półr. był na urlopie, a w II. półr. uczył rysunków odr. w kl. IIb, V i VI; tygodn. godzin. 9.

8. *Nowicki Francisek*, prof. w VIII r., zawiadowca bibl. polskiej uczniów, gosp. kl. VI, uczył do 23 marca jęz. polskiego w kl. IIb, IIIa +b i VI, tygodn. godz. 13; od 23 marca w kl. IIb, IIIa +b, IV i VI; tygodn. godzin 16.
9. *Paczowski Jan*, prof. w VIII r., zawiadowca gab. fizyk., röntgenolog w szpitalach twierdzy Nr. 1 i 6, uczył matem. w kl. VI, fizyki w kl. IIIa +b i VI; tygodn. godzin 14.
10. *Ptaśnik Jan*, dr. fil., prof. w VIII r., prof. nadzw. tyt. historii kultury na Uniw. Jag., członek kom. historii i historii sztuki Akad. Umiej. w Krakowie, uczył geografii i historii w kl. IV i VI; tyg. godzin 7.
11. *Saski Sylweryusz*, prof., uczył rysunków odręcznych w I półroczu w kl. IIa, IIIa +b, IV, V i VII, tygodn. godz. 22; w II półr. w kl. IIa, IIIa +b, IV i VII; tygodn. godzin 17.
12. *Smreczyński Stanisław*, prof., w VIII r., członek komisji fizyograficznej Akad. Umiej. w Krakowie, zawiadowca gab. przyrodniczego, dyrektor prywatnego seminaryum naucz. żeńskiego im. Preisendanza, uczył historii naturalnej w kl. IIa +b, V, VI i VII; tygodn. godzin 10.
13. *Sroczyński Ludwik*, prof. w VIII r., gosp. kl. IIb, uczył geografii w kl. Ia +b, IIa +b i IIIb, hist. w kl. IIa +b; tygodn. godzin 14.
14. *Suchanek Jan*, prof. w VIII r., uczył matematyki w kl. IIIb, geometrii w kl. IIIb, IV, V, VI i VII; tygodn. godzin 15.
15. *Slebodziński Władysław*, prof., gosp. kl. IV, uczył matematyki w kl. IIa +b, IV i V, fizyki w kl. IV; tygodn. godzin 16.
16. *Swiderski Franciszek*, ksiądz, dr. św. teol., prof. w VII r., zawiadowca biblioteki pomocy koleżańskiej, uczył religii w kl. IIa, IIIa +b, IV, V, VI i VII; tygodn. godzin 14 i dwie egzorty.
17. *Zathey Stanisław*, dr. fil., prof. w VIII r., uczył do 2 marca języka polskiego w kl. IIa, V i VII, tygodn. godzin 12, a od 23 marca języka polskiego w kl. Ib, IIa, V. i VII, historii w kl. Ib; tygodn. godzin 17.

18. *Mojmir Herman*, dr. med., nauczyciel, uczył gimnastyki we wszystkich klasach ; tygodn. godzin 16.
19. *Gwizdała Zygmunt*, egz. zast. naucz., gosp. kl. VII, uczył matematyki w kl. IIIa i VII, fizyki w kl. VII, hist. natur. w kl. Ia +b, geometryi w kl. IIa +b i IIIa ; tygodn. godzin 22.
20. *Łoziński Paweł*, dr. fil., egz. zast. naucz., na urlopie.
21. *Morawski Maryan*, ksiądz, dr. św. teol., egz. zast. naucz., uczył do 23 marca religii w kl. Ia +b i IIb, tygodn. godzin 6 ; a od 23 marca religii w kl. Ia +b, IIb, języka polskiego w kl. Ia, historii w kl. Ia ; tygodniowo godzin 11.
22. *Nitsch Józef*, zast. naucz., gosp. kl. IIIb, uczył języka niemieckiego w kl. Ib, IIb i IIIb ; tygodn. godzin 17.
23. *Prauziński Władysław*, egz. zast. naucz., gosp. kl. IIa, uczył języka niemieckiego w kl. Ia, IIa i IIIa ; tygodn. godzin 17.
24. *Waškowski Tadeusz*, egz. zast. naucz., uczył w I. półr. rysunków odr. w kl. Ia +b i IIb i asystował na godzinach rysunków w kl. IIa, IIIa +b, IV i V, tygodn. godzin 29 ; a w II półroczu uczył w kl. Ia +b i asystował na godzinach rys. w kl. IIa +b, IIIa +b, IV i V ; tygodn. godz. 30.
25. *Wiśniowski Bronisław*, zast. naucz., gosp. kl. Ia, do dnia 23 marca uczył języka polskiego w kl. Ia +b i IV, historii w kl. Ia +b, kaligrafii w kl. Ia +b ; tygodn. godzin 17.

b) Czynni nauczyciele z obcych akładow :

26. *Babulski Wacław*, nauczyciel (szk. realn w Rawie Ruskiej), gosp. kl. Ib, uczył matematyki w kl. Ia +b, chemii w kl. IV, V i VI ; tygodn. godzin 13 i 4 godz. ćwiczeń chemicznych.
 27. *Wrana Alojzy*, egz. zast. naucz. (gimn. w Brodach), gosp. kl. V, uczył języka niemieckiego w kl. IV, V, VI i VII ; tygodn. godzin 14.
1. *Michejda Karol*, proboszcz gminy ewang., udzielał nauki religii ewangelickiej.
 2. *Künstlinger Dawid*, dr. fil., udzielał nauki religii mojżeszowej.

c) Nauczyciele pełniący służbę wojskową :

1. *Borowiczka Tadeusz*, prof. w VIII r., c. k. nadporucznik pozasłużbowy, od pierwszej chwili mobilizacji do 26 sierpnia 1914 t. j. do superarbitrowania, następnie od 13 lipca 1915 r. aż dotąd.
2. *Kmietowicz Jan*, prof. c. k. nadporucznik.
3. *Góra Antoni*, zast. naucz., c. k. nadporucznik, przydzielony do szkoły wojskowej we Fischau.
4. *Sędzimir Jan*, egz. zast. naucz., chorąży, w niewoli rosyjskiej.
5. *Wiśniowski Bronisław*, zast. naucz., od 23 marca 1916 w c. k. armii.

Asystenci :

1. *Trąbka Kazimierz*, zajęty w 16 godzinach tygodn. na lekcjach geometrii wykresłnej, nadto od 23 marca udzielał nauki kaligrafii w kl. Ia + b.

Nauczyciele przedmiotów nadobowiązkowych.

1. *Garbusiński Kazimierz*, organista, udzielał nauki śpiewu ; tygodn. godzin 4.

Służba zakładu.

Tercyan : *Niesiołowski Jan*, w wojsku.

Studzy pomocn : *Wojtowicz Jan*, w wojsku.

Szafraniec Michał, w wojsku.

Antkowiec Józef.

II.

Zmiany i ruch w gronie nauczycielskiem w ciągu roku szkolnego
1915/16.

1. Rozp. z dnia 17 sierpnia 1915 l. 13958 przeniosła c. k. Rada szk. kraj. zastępcę naucz. księdza Dr. Maryana Morawskiego ze seminaryum naucz. żeńskiego w Krakowie do tutejszego zakładu.
2. Rozp. z dnia 11 września 1915 l. 19791 przeniosła c. k. Rada szk. kraj. zast. naucz. Bronisława Oświęcimskiego. do gimn. III-go w Krakowie.
3. Rozp. z dnia 23 września 1915 l. 20754 wezwała c. k. Rada szk. kraj. prof. Jana Chmaja do powrotu do filii gimn. IV we Lwowie.
4. Rozp. z dnia 25 września 1915 l. 13114 zamianowała c. k. Rada szk. kraj. Józefa Nitscha zastępcę nauczyciela w tutejszym zakładzie.
5. Rozp. z dnia 27 września 1915 l. 21343 przeniosła c. k. Rada szk. kraj. egzam. zast. naucz. Tadeusza Waśkowskiego z gimn. III-go w Krakowie do tutejszego zakładu
6. Rozp. z dnia 27 września 1915 l. 21 342 przeniosła c. k. Rada szk. kraj. egzam. zast. naucz. Jana Pukłęd do gimnazyum realnego w Łańcucie.
7. Rozp. z dnia 1 października 1915 l. 20388 przeniosła c. k. Rada szk. kraj. zast. naucz. Stefana Chmiela do szkoły realnej w Śniatynie.
8. Rozp. z dnia 7 października 1915 l. 22805 przeniosła c. k. Rada szk. kraj. egzam. zast. naucz. Antoniego Eliasiewicza do szkoły realnej w Tarnobrzegu.
Rozp. z dnia 22 października 1915 l. 23829 zamianowała c. k. Rada szk. kraj. Kazimierza Trąbkę asystentem rysunków geometrycznych w tutejszym zakładzie.
1. Jego ces. i król. Apost. Mość Najwyższem postanowieniem z dnia 7 lutego 1916 raczył najmiłościwiej nadać radcy szkolnemu Janowi Dziurzyńskiemu, dyrektorowi tutejszego zakładu, tytuł radcy rządu. (Prezydyum Rady szk. kraj. z dnia 29 marca 1916 l. 65).

2. J. E. Pan Minister W. i O. reskr. z dnia 3 grudnia 1915 l. 20228 poruczył prof. Ludwikowi Miskyemu inspekcję nauki rysunków w 51 galicyjskich szkołach średnich i seminariach naucz. męskich i żeńskich na przeciąg lat szkolnych 1915/16, 1916/17, 1917/18. (R. szk. kr. z dnia 27 grudnia 1915 l. 1896).
 3. J. E. Pan Minister W. i O. reskr. z dnia 30 kwietnia 1915 l. kwietnia 1915 l. 25414 przyznał prof. Dr. Antoniemu Korczyńskiemu VIII rangę (Pr. Rady szk. kraj. z dnia 20 wrześni 1915 l. 111).
 4. J. E. Pan Minister W. i O. reskr. z dnia 28 grudnia 1915 l. 35558 przyznał prof. Bolesławowi Kielskiemu VIII rangę (R. szk. kr. z dnia 29 stycznia 1916 l. 402).
 5. Rozp. z dnia 13 kwietnia 1916 l. 7777 przyznała c. k. Rada szk. kraj. nauczycielowi Władysławowi Ślebodzińskiemu tytuł profesora.
 6. Rozp. z dnia 23 lipca 1915 l. 13732 przyznała c. k. Rada szk. kr. prof. Bolesławowi Kielskiemu II. dodatek pięcioletni.
 7. Rozp. z dnia 7 października 1915 l. 22406 przyznała c. k. Rada szk. kraj. nauczycielowi gimnastyki Dr. Hermanowi Mojmirowi II. dodatek pięcioletni.
 8. Rozp. z dnia 15 grudnia 1915 l. 29103 przyznała c. k. Rada szk. kraj. prof. Stanisławowi Smreczyńskiemu III. dodatek pięcioletni.
 9. Rozp. z dnia 11 lutego 1916 l. 2660 przyznała c. k. Rada szk. kraj. ks. prof. Dr. Franciszkowi Świdierskiemu V. dodatek pięcioletni.
1. Rozp. z dnia 23 lipca 1915 l. 13317 zniżyła c. k. Rada szk. kraj. prof. Dr. Tadeuszowi Grabowskiemu obowiązkowy wymiar godzin na r. szk. 1915/16.
 2. Rozp. z dnia 16 sierpnia 1915 l. 16562 zniżyła c. k. Rada szk. kraj. prof. Dr. Janowi Ptaśnikowi obowiązkowy wymiar godzin na r. szk. 1915/16.
 3. Reskr. z dnia 16 sierpnia 1915 l. 16418 przyjęła c. k. Rada szk. kraj. do wiadomości że prof. Dr. Antoni Korczyński

nie będzie mógł udzielać nauki w r. szk. 1915/16 z powodu zajęcia w szpitalach wojskowych.

4. Rozp. z dnia 19 sierpnia 1915 l. 17200 zniżyła c. k. Rada szk. kraj. prof. Stanisławowi Smreczyńskiemu obowiązkowy wymiar godzin na r. szk. 1915/16.
5. Rozp. z dnia 26 sierpnia 1915 l. 17756 udzieliła c. k. Rada szk. kraj. prof. Ludwikowi Miskyemu urlopu na przeciąg pierwszego półrocza roku szk. 1915/16.

Zwolnienie od służby w pospolitem ruszeniu aż do dalszego zarządzenia otrzymali :

1. Prof. Dr. Tadeusz Grabowski,
 1. „ Ludwik Misky,
 3. „ Jan Paczowski,
 4. „ Dr. Jan Ptaśnik,
 5. „ Stanisław Smreczyński,
 6. „ Władysław Ślebodziński.
-

III.

Wykaz przerobionych lektur.

Lektura polska.

a) obowiązkowa.

KLASA V.

Kochanowski: Odprawa posłów Greckich, Treny; — *Sienkiewicz*: Ogniem i mieczem, Potop, Pan Wołodyjowski; — *Sofokles*: Antygona.

KLASA VI.

Niemcewicz: Powrót posła; — *Feliński*: Barbara Radziwiłłówna; — *Woronicz*: Sybilla; — *Morawski*: Dworzec mego dziadka; — *Mickiewicz*: Dziady cz. II., IV. i III., Ustęp Konrad Wallenrod, Sonety krymskie; — *Malczewski*: Marya; — *Goszczyński*: Zamek Kaniowski; — *Fredro*: Zemsta.

KLASA VII

Słowacki: Godzina myśli, Jan Bielecki, Kordyan, Anelli, Lilla Weneda, Balladyna, Mazepa, Książę Niezłomny, Beniowski; *Krański*: Nieboska Komedia, Irydyon, Przedświt, Psalm przyszłości; — *Korzeniowski*: Mnich, Kollokacya.

b) nadobowiązkowa

KLASA VI.

Żeromski: Ludzie bezdomni, A. Radek, Rozdzióbią nas kruki; — *Sieroszewski*: Risztan; — *Tetmajer*: Książd Piotr; —

Konopnicka: Pan Balcer; — *Wyspiański*: Warszawianka, Wesele, Legion; — *Benedyktowicz*: Zakłete jezioro.

Lektura niemiecka.

a) obowiązkowa.

KLASA V.

Chamisso: Peter Schlemihls wundersame Geschichte.

KLASA VI.

Goethe: Egmont.

KLASA VII.

Shakespeare: Julius Cäsar.

b) nadobowiązkowa.

KLASA V.

Grimm: Kinder und Hausmärchen; — *Schiller*: Die Räuber, Wilhelm Tell; — *Körner*: Zriny.

KLASA VI.

Wieland: Oberon; — *Lessing*: Minna von Barnhelm; — *Goethe*: Clavigo; — *Schiller*: Die Räuber; — *Chamisso*: Peter Schlemihl; — *Grillparzer*: Der arme Spielmann; — Das Kloster von Sendomir, Gudrun.

KLASA VII.

Lessing: Minna von Barnhelm; — *Schiller*: Die Räuber, Don Carlos, Wilhelm Tell, Jungfrau von Orleans, Maria Stuart, Wallenstein; — *Goethe*: Egmont; — *Körner*: Zriny.

Materyał naukowy z religii mojżeszowej:

Kl. I. Historia biblijna: Od stworzenia świata do śmierci Mojżesza. Modlitwy poranne: 18 błogosławieństw. 10 przykazań. Znaczenie świąt.

Kl. II. Historia biblijna : Od Jozuego do podziału państwa. Modlitwy wieczorne : lechu nerannemu. 10 przykazań. Znaczenie świąt.

Kl. III. Historia biblijna : Od podziału państwa do powrotu z niewoli babilońskiej. Hallel. Podział Pisma świętego. Główne nauki wiary mojżeszowej.

Kl. IV. Historia od Izraelitów pod panowaniem Syryi do Bar Kochby. Modlitwy na święto : Szalóś refalin. Pismo apokryficzne. Podział nabożeństwa.

Kl. V. Żywot Maimonidesa, 13 artykułów wiary według Maimonidesa.

Kl. VI. Abot. I — II.

Kl. VII. Abot. IV — V. Psalmy 104, 121 — 130.

Materyał naukowy z nauki śpiewu:

Na I kursie, liczącym 26 uczniów przerobiono ćwiczenia teoretyczno-wokalne, 28 pieśni kość., na dwa i trzy głosy, z tych 6 pieśni chór mieszany.

Na II kursie, liczącym 22 uczniów przerobiono ćwiczenia teoretyczno-wokalne, 18 pieśni kość., 10 utworów pieśni wojennych-patryotycznych.

IV.

Tematy wypracowań piśmiennych.

a) *w języku polskim.*

KLASA V.

1. (Szk.) Szkoły w wiekach średnich. — 2. (dom.) Pomnik Kopernika — dłóta Godebskiego (opis). — 3. (szk.) Typ szlachcica polskiego z 16 wieku. 4. (dom.) Uczeń a żołnierz. — 5. (szk.) Zasluga i wina Antygony. — 6. (dom.) Ojczyzna a okręt (porównanie — według kazania Skargi). — 7. (szk.) Moja największa rozrywka. — 8. (dom.) Stan polityczny Polski w połowie XVII. stulecia. 9. (szk.) Longinus Podbipięta (charakterystyka). — 10. (dom.) Opis Sukiennic.

KLASA VI.

1. (szk.) Wspomnienie wakacyjne. — 2. (dom.) Kolizye tragiczne w „Barbarze Radziwiłłówniej“ Felińskiego. — 3. (szk.) Sprawozdanie z lektury domowej. 4. (dom.) Kolumb i Gutenberg. 5. (szk.) Co zarzuca Morawski obozowi romantycznemu w „Liście do romantyków“. — 6. (dom.) Znaczenie Filareckiej poezyi Mickiewicza. — 7. (szk.) Co przyniosły Europie wojny krzyżowe. 8. (dom.) Postaci Rosyan w poezyi Mickiewicza. — 9. (szk.) Wawel a Akropolis. — 10. (dom.) Świat kozacki u Malczewskiego, Goszczyńskiego, Zaleskiego.

KLASA VII.

1. (szk.) Charakterystyka Kordyana. — 2. (dom.) Przewodnia myśl „Anhellego“. — 3. (szk.) Główne typy ruchów w przy-

rodzie. — 4. (dom.) Jak wyobrażam sobie ideał młodzieńca? — 5. (szk.) Rola Orcia w Nieboskiej komedyi. — 6. (szk.) Jakie przepowiednie zawiera „Przedświt“ Krasińskiego. — 7. (dom.) Praca a cierpienie. — 8. (szk.) Praca technika a dobro społeczne.

b) *w języku niemieckim.*

KLASA V.

1. (dom.) Des Prinzen böse Tat und Strafe (auf Grund des Lesestückes: Das klagende Lied). — 2. (szk.) Welche Hindernisse hatte Mörös auf seinem Rückwege zu überwinden. — 3. (dom.) Inhaltsangabe des ersten Abschnittes von „Peter Schlemihls wundersame Geschichte“. — 4. (szk.) Übersetzung aus dem Polnischen. 5. (dom.) Gang der Handlung in Schillers Gedichte: „Der Handschuh“. — 6. (szk.) Rudolf von Habsburg (kurze Inhaltsangabe). — 7. (dom.) Die Einrichtung des römischen Hauses (auf Grund der Schullektüre). — 8. (szk.) Übersetzung aus dem Polnischen. — 9. (dom.) Der Bericht des Knappen (nach Schillers Gedichte: „Der Taucher“). — 10. (dom.) Der Sommer.

KLASA VI.

1. (dom.) Hagens Rache. — 2. (szk.) Wie ist das Nibelungenlied entstanden? (auf Grund der Schullektüre). — 3. (dom.) Der Einzug des Winters. — 4. (szk.) Gang der Handlung im ersten Aufzuge von Goethes Egmont. — 5. (szk.) Übersetzung aus dem Polnischen. — 6. (dom.) Die Anfänge des deutschen Dramas. — 7. (szk.) Das verschleierte Bild zu Sais. — 8. (dom.) Egmont und Oranien (zwei Charaktere). 9. (dom.) Johannisseggen (nach Ernst Müllenbachs Erzählung). — 10. (szk.) Übersetzung aus dem Polnischen.

KLASA VII.

1. (dom.) Laokoonsgruppe (nach Gottfried Kinhel). — 2. (szk.) Übersetzung aus dem Polnischen. — 3. (dom.) Die vier Jahreszeiten verglichen mit dem Menschenleben. — 4. (szk.)

Wodurch lässt sich Brutus zur Teilnahme an der Verschwörung gegen Julius Caesar bewegen? — 5. (szk.) Goethes literarische Tätigkeit nach der italienischen Reise. — 6. (dom.) Der Glockenguss (nach Schillers Lied von der Glocke). — 7. (szk.) Übersetzung aus dem Polnischen. — 8. (dom.) Caesars Tod (nach Shakespeares „Julius Caesar“). — 9. (szk.) Übersetzung aus dem Polnischen.

c) *w języku francuskim.*

KLASA V.

1. (dom.) Comment un jeun^e Polonais arriva à Paris et y fut reçu par les parents de son ami? 2. (szkol.) Quels souvenirs nationaux trouva un jeune Polonais à Paris? 3. (dom.) Importance du canal de Suez au point de vue commercial, historique, politique; 4. (dom.) Comment un jeune Polonais a passé son temps à Paris et quels monuments y a-t-il vus? 5. (szk.) Lettre de Franklin; 6. (dom.) Comment l'homme a subjugué les forces de la nature? (7. dom.) Utilité et importance de la houille; 8. (szk.) Traduction; 9. (szk.) Traduction. 10. (dom.) Le monde transformé par l'électricité; 11. (szk.) Traduction; 12. (szk.) Traduction; 13. (dom.) Aérostats et aéronautes; 14. (szk.) Traduction; 15. (dom.) Dans les airs; 16. (szk.) Traduction.

KLASA VI.

1. (szk.) Le château féodal (Description). — 2. (dom.) Traduction. — 3. (szk.) Les trois cycles de l'épopée française du moyen-âge. — 4. (szk.) Une représentation dramatique au moyen-âge. — 5. (dom.) Qu' est-ce que la Renaissance? — 6. (szk.) Ce que je ferai pendant les vacances de Noël (Lettre). — 7. (dom.) „La pêche d' Isengrin“ (racontée d'après la lecture). — 8. (szk.) Traduction. — 9. (szk.) Comment prépara-t-on la langue et la littérature classiques en France? — 10. (dom.) Histoire du Cid (d'après la tragédie de Corneille). — 11. (szk.) Quelles sont les principales ressemblances et différences entre le théâtre de Corneille et celui de Racine? — 12. (dom.) Exposer le caractère d'Harpagon (d'après la lecture). — 13. (szk.) „Le lion, le loup et le

renard“, fable de La Fontaine, mise en prose. — 14. (szk.) Voltaire et Rousseau (Parallèle).

KLASA VII.

1. (szk.) La littérature française du XVIII-e comparée avec celle du XVII-e. — 2. (dom.) Traduction. — 3. (szk.) Les opinions de M-e de Staël sur la poésie romantique. — 4. (szk.) Quels sont les éléments nouveaux dans la poésie de Chateaubriand? 5. — (dom.) Le théâtre de Cracovie. Description de l'édifice. — 6. (szk.) „Expiation“, petit poème par V. Hugo, mis en prose. — 7. (dom.) La vie de Musset d'après son poème : „La nuit de décembre“. — 8. Traduction. — 9. (szk.) Le roman romantique en France. — 10. (szk.) Portrait d'un avare (d'après Balzac). 11. (dom.) Histoire de deux églises (Notre Dame de Paris et la Madelaine). — 12. (szk.) Proclamation du gouvernement après le désastre de Sedan. (Traduction). — 13. (szk.) Développez l'idée principale contenue dans „Le vase brisé“, petit poème par Sully-Prudhomme.

V.

Zbiory naukowe.

Biblioteka nauczycieli i uczniów oraz gabinety szkolne były w bieżącym roku szkolnym nieczynne z powodu zajęcia budynku i sal przez szpital wojskowy. W tym też zakresie nie było w r. szk. 1915/16 żadnych przybytków inwentaryzacyjnych.

VI.

Ważniejsze rozporządzenia Władz szkolnych.

C. k. Min. W. i O. reskr. z dnia 3 czerwca 1915 l. 533 poleca z dojrzałą młodzieżą szkolną odbywać według podanych wskázówek ćwiczenia, któreby były przygotowaniem do służby wojskowej.

Prez. c. k. Rady szk. kr. z dnia 12 sierpnia 1915 l. 182 poleca dyrekcjom i gronom nauczycielskim otoczyć młodzież szkolną szczególniejszą opieką po ustąpieniu inwazyi nieprzyjacielskiej.

Prez. c. k. Rady szk. kr. z dnia 1 wrzeźnia 1915 l. 188 poleca po myśli reskryptu c. k. Min. W. i O. z 31 sierpnia 1915 l. 1083 zwracać młodzież szkolną także ku zawodom praktycznym.

C. k. Min. W. i O. z dnia 5 listopada 1915 l. 31784 upowaźnia dyrekcję do przyjmowania uczniów, wracających ze służby wojskowej do tej klasy, do którejby byli przeszli w warunkach normalnych.

C. k. Rada szk. kraj. z dnia 9 lutego 1916 l. 1121 poleca wezwać młodzież szkolną do składek choćby najdrobniejszych na rzecz „Czerwonego Krzyża“.

C. k. Rada szk. kr. z dnia 28 marca 1916 l. 6480 poleca w myśl reskryptu c. k. Min. W. i O. z 17 marca 1916 l. 406 zbie-

rać wiadomości o odznaczonych podczas wojny członkach grona naucz. i uczniach zakładu celem ogłoszenia ich w sposób uroczysty uczniom, oraz w sprawozdaniach rocznych.

Wyniki składek na rzecz „Czerwonego Krzyża“.

Uczniowie klasy	Ia	złożyli	8.00 K.
„ „	Ib	„	13.77 „
„ „	IIa	„	18.00 „
„ „	IIb	„	13.78 „
„ „	IIIa	„	10.63 „
„ „	IIIb	„	4.34 „
„ „	IV	„	5.15 „
„ „	V	„	42.86 „
„ „	VI	„	5.00 „
„ „	VII	„	4.72 „
Dyrektor			23.75 „
		Razem	<u>150.00 K.</u>

nadto na głodnych miasta Warszawy złożyli uczniowie 82.40 K. a grono nauczycielskie 100 K.; na Kolumnę Legionów złożyło grono nauczycielskie 100 K.

VII.

Fizyczne wychowanie.

Prócz gimnastyki prowadzonej w salach lub na boisku gmachu Sokoła, prócz gier i zabaw ćwiczonych w miesiącach letnich jako część programu lekcyjnego gimnastyki, miała młodzież wiele sposobności, by ćwiczyć swe mięśnie i w mniej metodycznych formach ruchu. Wprawdzie dla przeszkód natury pozaszkolnej nie mogli uczniowie zwłaszcza 2 klas najwyższych zaprawiać swych oczu i rąk do celnego strzelania, ale zato na wycieczkach pod- i zamiejskich mieli szerokie pole do praktycznego przyswojenia sobie głównych zasad musztry, stosowanej w terażniejszej taktyce. Zwłaszcza na tych kilku wycieczkach, które dawały im sposobność porównywania i oceny swych sił ze sprawnością i wiadomościami uczniów z innych zakładów.

Trzykrotnie brali czynny udział w ćwiczeniach zakreślonych na szerszą skalę, bo z współudziałem prawie wszystkich zakładów.

Młodzież czująca potrzebę moralnego i fizycznego doskonalenia się w ramach opartych więcej na prawach przyjaźni i koleżeństwa niż to zwyczajnie odbywa się w szkole, należała do organizacyi skautingu. A jak dodatni wpływ na fizyczny rozwój i orientację w terenie mają wycieczki, ćwiczenia i przepisy skautowe, to najlepszym dowodem cały zastęp tych młodych oficerów, którzy bodaj chwilowo z ruchem skautowym się bliżej zetknęli.

VIII.

Pomoc koleżeńska

uczniów c. k. I. szkoły realnej.

Dochód.

1. Z roku szkolnego 1914/15 pozostało w kasie „Pomocy“ 147.80 K.

A) w czasie wakacyi t. j. od 20/7 — 1/9 1915 r.

2. Za poniszczone książki zapłacili uczniowie 17.10 „
 2. Na „Pomoc“ złożył jeden uczeń 3.80 „
 4. Siemieński Romuald złożył kaucyę na książki 10.00 „

B) w ciągu roku szkolnego t. j. od 1/9—21/6 1916.

5. Uczniowie złożyli na „Pomoc“ 220.80 „

a mianowicie :

Ia klasa	złożyła	18.60 K.
Ib	„	5.20 „
IIa	„	29.80 „
IIb	„	13.60 „
IIIa	„	29.20 „
IIIb	„	18.20 „
IV	„	40.60 „

Do przeniesienia . . . 399.50 K.

	Z przeniesienia . . .	399.50 K.
	V klasa złożyła	36.40 ,
	VI „ „	7.40 „
	VII „ „	21.80 „
6.	WP. Prof. Paczowski na „Pomoc“	5.00 „
7.	WP. Prof. Suchanek	5.00 „
8.	WP. Siemieński R.	2.00 „
9.	WP. Zawadil Wilhelm	5.50 „
	Razem	<u>421.00 „</u>

Rozchód :

1.	Zakupno nowych książek szkolnych	231.78 K.
2.	Oprawa starych książek szkolnych	34.50 „
3.	Pożyczka	40.00 „
4.	Zwrot kaucyi	15.00 „
	a) Kopystyńskiemu ucz. VII kaucyę z roku 1913/14 5 K.	
	b) Siemieńskiemu R. abiturjentowi z roku 1914/15 10 „	
5.	Wydatki biblioteczne	18.50 „
6.	Jałmużna na obiady	10.00 „
	Razem	<u>349.78 „</u>
	Reszta	71.22 „

Z biblioteki „Pomocy“ wypożyczono książek.

uczniom klasy	Ia—b	45
	II a—b	79
	III a—b	81
	IV	77
	V	105
	VI	9
	VII	49
osobom prywatnym		<u>75</u>

520

Kraków, dn. 28 czerwca 1916.

Ks. Dr. Franciszek Świdorski

IX.

Wynik egzaminu dojrzałości.

A) W Terminie jesiennym roku 1915.

Piśmienny egzamin odbył się w dniach 10 — 14 września. Egzamin ustny odbył się pod przewodnictwem dyrektora zakładu w dniach 17 i 18 września.

Świadectwo dojrzałości otrzymali :

Buraczewska Wanda ur. 7/7 1897 w Krakowie (ekst.)

Fierichówna Janina ur. 11/12 1896 w Krakowie (ekst.)

Jechalski Władysław ur. 16/5 1897 w Warszawie (pryw.)

Kapałczyński Karol ur. 9/7 1897 w Pradze (pryw.)

Mikuszewski Maryan ur. 10/2 1897 w Podgórzu.

Müller Gustaw ur. 27/8 1898 w Brzezince.

Řeprobowano na pół roku jednego prywatystę i jednego eksternistę, na rok jednego eksternistę.

B) W terminie lutowym roku 1916.

Ustny egzamin odbył się pod przewodnictwem dyrektora zakładu dnia 14 lutego.

Świadectwo dojrzałości otrzymał :

Meleniewski Bohdan, ur. 4/10 1895 w Pohyblace w Rosyi (pryw.)

Řeprobowano na pół roku 2 eksternistów.

C) W terminieach nadzwyczajnych w r. szk. 1915/16. (na podstawie reskr. minist. z 8/10 1914 l. 2988, z 10/XI 1915 l. 30571 i 15/3 1916 l. 1091).

Egzamina te odbywały się pod przewodnictwem dyrektora zakładu :

a) 24 września 1915:

Kolasa Władysław ur. 30/3 1894 w Podgórzu.

b) 7 października 1915:

Gardziel Michał ur. 3/2 1897 w Pruchniku.

Glaser Antoni ur. 13/6 1897 w Dobczycach.

Leitner Lucyusz ur. 22/7 1897 w Krakowie.

Stapiński Kazimierz ur. 1/6 1897 we Lwowie.

c) 15 listopada 1915.

Filar recte Pinkas Józef ur. 17/2 1895 w Tarnowie.

d) 12. lutego 1916.

Zawadil Wilhelm ur. 14/2 1894 w Rzeszowie.

e) 29 kwietnia 1916.

Siwicki Tomasz ur. 13/2 1896 w Olesinie.

f) 19 czerwca 1916.

Chudzicki Józef ur. 30/9 1895 w Olszy.

g) 28 czerwca 1916.

Gacek Franciszek ur. 12/9 1896 w Rudce.

h) 30 czerwca 1916.

Stojakowski Jerzy ur. 18/1 1895 w Krakowie.

D) W terminie letnim 1916.

Piśmienny egzamin odbył się w dniach 2—6 czerwca.

Tematy były następujące:

1. Z języka polskiego (do wyboru): a) Co mówi nasza poezja o naszej przyszłości? b) Życie w średnich wiekach a życie w naszym wieku. c) Procesy chemiczne a fizyczne procesy.

2. Z języka niemieckiego:

Tłumaczenie ustępu p. t. „Bitwa pod Maratonem“ od słów: Było to 12 września roku 490, do słów: Widząc to dowódcy perscy, skierowali z powrotem swoje okręty na wschód.

3. Z języka francuskiego:

Tłumaczenie ustępu zawartego w podręczniku „La France“ t. 2. na str. 91 p. t. „Rôle civilisateur de la France“.

4. Z geometryi wykreslnej :

a) Wyznaczyć kąt nachylenia płaszczyzny dowolnie przyjętej do płaszczyzny dwusiecznej ćwiartki pierwszej.

b) Ostrosłup ukośny czworościenny, którego podstawą jest prostokąt, leżący na płaszczyźnie poziomej żutów, przeciętej płaszczyzną dowolnie nachyloną i wykreślić siatkę ostrosłupa ściętego.

c) Wykreślić obraz perspektywiczny i cienie walca obrotowego ($r=3$, $w=8$), którego podstawa leży w płaszczyźnie poziomej, przyczem odległość śladu łłowego tej płaszczyzny od punktu głównego O , wynosi 6. Oś walca, znajdująca się za łłem, ma od łła odległość $d=4$, a od płaszczyzny pionowej przesuniętej przez promień główny 00 , odległość $d_1=5$. Kierunek promieni światła wyznacza ślad zbiegu S' ($x=8$, $y=-7$) tych promieni, a promień główny $00_1=10$.

Egzamin ustny odbył się w dniach 14—17 czerwca pod przewodnictwem delegata c. k. Rady szkolnej krajowej dra Kazimierza Żorawskiego, profesora c. k. Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Świadectwo dojrzałości otrzymali :

Chudzicki Kazimierz ur. 4/3 1898 w Olszy.

Dyrcz Henryk (z odzn.) ur. 27/12 1897 w Podgórzu.

Krakauer Izrael ur. 10/6 1898 w Zwierzyńcu.

Krzepkowski Adam ur. 17/8 1898 w Zakopanem.

Lityński Maryan ur. 30/XI 1899 w Tarnobrzegu.

Łępkowski Lucyan (ekst.) ur. 7/3 1895 w Czaszynie.

Marmur Józef ur. 20/8 1897 w Podgórzu.

Mroczkowski Stefan ur. 21/8 1899 w Stubnie.

Mroczkowski Zygmunt ur. 22/4 1898 w Stubnie.

Novák Zygmunt ur. 11/7 1897 w Tarnawie w Król Pol.

Pawłowski Edward (ekst.) ur. 19/6 1898 w Zakopanem.

Piela Stanisław ur. 1/4 1895 w Jarosławiu.

Prochner Stefan ur. 28/8 1898 w Warszawie.

Śmidowicz Rudolf ur. 13/XI. 1897 w Woli Justowskiej.

Stupnicki Adam ur. 12/12 1898 w Zwierzyńcu.

Szymanowski Michał (pryw.) ur. 15/9 1899 w Sèvres
we Francyi.

Tarczyński Józef ur. 3/3 1898 w Krakowie.

Wroceński Andrzej, ur. 10/12 1898 w Nowym Sączu.

Zawadzki Longin ur. 15/3 1899 w Krakowie.

Żmudziński Jan ur. 16/5 1894 w Nowym Sączu.

Reprobowano na pół roku 2 eksternistów.

X.

Spis uczniów^{*)}.

Klasa Ia.

1. Bagiński Stanisław (popr. n.)	21. Matzenauer Ludwik I.
2. Bełdowski Jan (22/3 1916).	22. Midowicz Włodzimierz I.
3. Chałupnik Kazimierz I.	23. Mikiewicz Witold (3/2 1916).
4. Datoń Franciszek I.	24. Mylius Otto.
5. Giedziow Stefan I.	25. Orzeł Jan (30/3 1916).
6. Górski Adam I.	26. Piasecki Feliks I.
7. Grudziński Tadeusz.	27. Rundstuk Władysław I.
8. Hüter Maryan (30/3 1916).	28. Sowa Władysław I.
9. Janiszewski Bolesław I.	29. Stehlik Zygmunt.
10. Jedliczka Zygmunt I.	30. Surma Mieczysław I.
11. Karolewski Franciszek I.	31. Szyszkowicz Józef I.
12. Kołtko Jan.	32. Tataruch Tadeusz.
13. Kossowski Antoni I.	33. Teslar Władysław I.
14. Krudowski Józef I.	34. Tichy Wiktor I.
15. Krudo ski Włodzimierz.	35. Tychoniewicz Zdzisław.
16. Kučera Wojciech (3/2 1916).	36. Wendolowski Zdzisław I.
17. Kulczycki Rajmund (3/2 1916).	37. Wierciak Zygmunt I.
18. Lachowicz Aleksander I.	38. Wijowski Julian (popr. n.)
19. Lustig Aleksander.	39. Wójcik Tadeusz.
20. Malik Władysław I.	40. Zemanek Józef (3/2 1916).
	41. Żeleński Adam I.

*) Uczniowie tłustym drukiem wypisani są chlubnie uzdolnieni. I. przy nazwisku oznacza, że uczeń jest do następnej klasy uzdolniony. Data przy nazwisku oznacza, że uczeń w ciągu roku szkolnego wystąpił.

Klasa Ib.

1. Bahr Jerzy I. 2. Berger Izydor I. 3. Fleischer Leon. 4. Gaczek Maryan I. 5. Gajda Zygmunt. 6. Gardowski Mieczysław I. 7. Gröschler Wiktor I. 8. Grudziński Zygmunt I. 9. Herbert Czesław (popr. z m.) 10. Hyży Emil I. 11. Hyży Aleksander I. 12. Kłaput Tadeusz I. 13. Kramarz Lesław I.	14. Lamensdorf Edmund I. 15. Maniecki Eugeniusz I. 16. Müller Alfred (popr. z mat.) 17. Nodzeński Mieczysław I. 18. Nussbaum Włodzimierz. 19. Paraszczak Andrzej. 20. Preussner Józef I. 21. Rozwadowski Antoni I. 22. Ruggiero Alfred I. 23. Schiff Ferdynand. 24. Sitko Andrzej (popr. z niem). 25. Słomczyński Kazimierz I. 26. Trzciński Stanisław I.
27. Tyszkiewicz Maryan I.

Klasa IIa.

1. Bandurski Wiktor I. 2. Bandurski Władysław (1/10 1915). 3. Bartel Mieczysław. 4. Better Henryk I. 5. Bruschi Alojzy I 6. Bukowski Roman (prywat.)
(popr. z geom.) 7. Ciepły Wincenty. 8. Czarnecki Stanisław (28/2 1916). 9. Grech Maryan I. 10. Horain Czesław. 11. Józefczyk Tadeusz I. 12. Katzer Hugo I. 13. Kolmanowski Roman I. 14. Korosadowicz Włodzimierz I 15. Krókowski Tadeusz I. 16. Kuszilek Feliks. 17. Kuszilek Maryan I.	18. Kwiatkowski Adolf. 19. Langsam Alfred. 20. Lenda Tadeusz I. 21. Marmur Leopold I. 21. Murczyński Mieczysław I. 23. Nedęła Edmund I. 24. Owca Tadeusz (1/2 1916). 25. Reiss Ernest (1/2 1916). 26. Reymann Jan I. 27. Rottersmann Ignacy I. 28. Rottersmann Markus I. 29. Rożen Franciszek I. 30. Różyczka Stanisław. 31. Rutka Kazimierz I. 32. Sasaki Jan. 33. Schenk Emeryk (1/2 1916). 34. Schenk Mieczysław I. 35. Skolyszewski Franciszek. 36. Süßer Nataniel I. 37. Wajda Adam.

38. Wojtoń Adam I.

39. Wójeik Aleksander (20/12 1915).

Klasa II b.

1. Bogdanowicz Henryk I.

2. Bujas Piotr.

3. **Czekieruk Stanisław.**4. **Długoszewski Jerzy.**

5. Dobrowolny Juliusz I.

6. **Feczko Aleksander.**

7. Heinrich Tadeusz (17/3 1916).

8. Janikowski Zdzisław I.

9. Jasiński Roman.

10. Jastrzębski Leon I.

11. Kandler Edward I.

12. Kawalkiewicz Stefan.

13. Kluska Josef I.

14. **Kramarczyk Stanisław.**

15. Kwaśniewski Antoni I.

16. Kwaśny Łucyan (3/2 1916).

17. Lasota Stanisław I.

18. Launer Adam I.

19. Limanowski Henryk I.

20. Mucha Edward I.

21. Nodzeński Tadeusz I.

22. Podczaszyński Stanisław I.

23. Przybyłowski Aleksander I.

24. Robak Roman I.

25. Rajkowski Jan.

26. Sikorski Kazimierz I.

27. Stępniewski Władysław I.

28. Szufa Stefan I.

29. Tuchowicz Tadeusz.

30. Wallis Czesław (popr. z niem.)

31. Włoczkowski Jan.

32. Wrona Jan (popr. z niem.)

33. Zageczek Jan (9/12 1915).

34. Topolnicki Tadeusz I. pryw.

Klasa IIIa.1* **Białobrzęski Stanisław.**

2. Bucki Józef (popr. z geom.)

3. Chałupnik Wiktor I.

4. Czarnecki Władysław (30/3 1916).

5. Daun Fryderyk I.

6. Derezyński Edmund (30/2 1916).

7. Dzielski Włodzimierz I.

8. **Egiersdorff Włodz.** (pryw.)

9. Gębik Jan I.

10. Heinrich Roman (18/10 1915)

11. Herbert Franciszek.

13. Jedliczka Tadeusz I.

13. Kasperski Adam (popr. z fiz.)

14. **Kramarz Wiesław.**

15. Leszczyński Jan I.

16. Lityński Adam (popr. z fiz.)

17. Łepkowski Edward I.

18. Łoboda Augustyn

19. **hr. Łoś Adam** (pryw.)

20. Magnuski Stanisław I.

21. Martyna Tadeusz.

22. Matuszyński Marcei przeznaczony do egzaminu uzupełniającego.

23. Okołowicz Jan (30/3 1916).	29. Śmiałowski Tad. (30/3 1916).
24. Peterek Maryan I.	30. Wallis Waclaw I.
25. Pisula Stanisław (30.3 1916).	31. Wieczorek Kazimierz (popr.
z fizyki).
26. Procner Jan I.	32. Wodecki Józef I.
27. Sasaki Stanisław I.	33. Wyrobek Stanisław.
28. Sikorski Josef I.	
34. Zacharjasiewicz Franciszek.

Klasa III b.

1. Biasion Alfred (20/3 1916).	17. Lipski Alfred I.
2. Bicz Bolesław I.	18. Madej Maryan I.
3. Bobrowski Witold (15/2
1916).	19. Martinek Franciszek (25/10
1915).
4. Chudyk Roman (16/11 1916).	20. Mikołajczyk Karol I.
5. Chwastek Józef (prywat. popr.
z fizyki).	21. Olma Edward (16/11 1915).
6. Dylla Franciszek zmarł 27/12
1915.	22. Polony Stefan.
7. Franczak Józef (9/11 1915).	23. Schiff Seweryn I.
8. Henzel Franciszek.	24. Sitko Józef (popr. z geom.)
9. Herbst Tadeusz I.	25. Staszyszyn Włodzimierz
15/3 1916).
10. Horwath Apolinary I.	26. Step Eugeniusz (7/4 1916).
11. Jarosławiecki Bogusław (31/1
1916).	27. Sternberg Henryk I.
12. Juszczyk Jan I.	28. Tambor Jan.
13. Kemppler Dawid (popr. z g.)	29. Tokarski Jan.
14. Klima Roman I.	30. Türkott Jan (18/III 1916).
15. Krywult Józef I.	31. Węgrzyn Józef I.
16. Liebeskind Maksymilian.	32. Winiarczyk Bronisław I.
	33. Wojtusiak Tad. (15/4 1916).
	34. Zaraza Antoni I.

Klasa IV.

1. Bittner Aleksander.	5. Chwalibogowski Jerzy.
2. Blok Tadeusz I.	6. Czechowicz Karol I.
3. Borowczyk Aleksander (1/3
1916).	7. Czekał Karol (popr. z niem.)
4. Borzęcki Tadeusz I.	8. Dąbek Karol.
	9. Freundlich Ernest I.

10. Goldfinger Moniusz (19/3 1916).
11. Grabowski Stefan I.
12. Jedliczka Kazimierz I.
13. Jedliński Antoni (1/2 1916).
14. Kabelik Cyryl I.
15. Kałamacki Władysław.
16. Kirkor Józef.
17. Kochaj Stanisław I.
18. Kociatkiewicz Aleksander (14/5 1916).
19. Kolitscher Mieczysław I.
20. Kowalik Ferdynand I.
21. Krieger Bernard.
22. Krupa Władysław I.
23. Krzętowski Ryszard I.
24. Kwaśnicki Mieczysław I.
25. Lewicki Mikołaj (17/12 1915).
26. Lindeman Stanisław I.
44. Kowalski Stanisław I. pryw. | 27. Magnuski Tadeusz (popr. z niem.)
28. Mayer Eugeniusz I.
29. Nikiel Michał (popr. z geom.)
30. Peltyn Jerzy I.
31. Płonka Józef I.
32. Preizner Józef I.
33. Przybyłowski Jerzy I.
34. Ptaszkowski Czesław I.
35. Putniorz Wiktor I.
36. Skuciński Jan I.
37. Stefański Stanisław (popr. z franc.)
38. Warzyński Mieczysław I.
39. Wojnar Adam (9/11 1915).
40. Zachwieja Stefan I.
41. Zaleski Maryan (31/3 1916).
42. Żurawski Adam I.
43. Drzewicki Karol pryw. I. |
|--|--|

Klasa V.

1. Beldowski Władysław I.
2. Bogucki Henryk.
3. Brautmann Henryk I.
4. Buła Włodzimierz I.
5. Czynciel Jan.
6. Dutkiewicz Wincenty I.
7. Dylla Alojzy I.
8. Gajewski Maryan I.
9. Ja:orski Władysław.
10. Józefczyk Władysław.
11. Jełowicki Stanisław I.
12. Karpiński Włodzimierz.
13. Klima Seweryn I.
14. Kociolek Władysław I.
15. Kowalski Zbigniew I. | 16. Kruszewski Stanisław I.
17. Książek Jan I.
18. Lipski Tadeusz I.
19. Lityński Tadeusz I.
20. Mikiewicz Bronisław I.
21. Mikucki Władysław (1/2 1916).
22. Neděla Othmar
23. Niewiadomski Jerzy.
24. Nyderek Henryk I.
25. Pamuła Leopold I.
26. Reymann Stefan (popr. z chem).
27. Stein Herman I. |
|--|---|

28. Szymborski Wacław (popr. z geom. wykr.)
29. Śliwiński Józef I.
30. Tippe Adolf (16/3 1916). | 31. Winiarski Adam I.
32. Wohlfeiler Chaskel.
33. Wróblewski Czesław I.
34. Zajac Juliusz I. |
|---|--|

Klasa VI.

1. Bittner Adam.
2. Borek Adam (31/1 1916.).
3. Borek Tadeusz (31/1 1916).
4. Brincken Stefan (23/3 1916).
5. Chmurski Tadeusz (w wojsk.)
6. Drewniak Alojzy I.
7. Freundlich Ludwik (popr. z fizyki).
8. Górski Bolesław.
9. Górski Stefan I.
10. Grębski Henryk I.
11. Horwath Władysław (pryw. (popr. z fizyki).
12. Janiszewski Tadeusz I.
13. Kochaj Adam.
14. Kotarba Mieczysław I.
15. Kowerczuk Antoni (popr. z fizyki).
16. Kraus Izrael (w wojsku od IX. 1915). | 17. Krzyszkowski Eugeniusz Ludwik I.
18. Lacher Tadeusz (popr. z niemieckiego).
19. Małachowski Ignacy I.
20. Mehoffer Alfred (22. 10 1915)
21. Mroczek Stefan Stanisław.
22. Pietsch Ferdynand I.
23. Pochwański Kasper I.
24. Reroń Maryan.
25. Skurski Otto (popr. z fiz.)
26. Śmidowicz Eugeniusz (3/XI. 1915).
27. Stankiewicz Czesław 14/5 1916).
28. Więcek Dyonizy (w wojsku)
29. Wisłocki Stanisław.
30. Wojciechowski Stanisław Gwido (w wojsku). |
|--|--|

Klasa VII.

1. Aubrecht Wacław.
2. Chudzicki Kazimierz I.
3. Dyrcz Henryk.
4. Gardziel Michał (zdał wcześniejszą maturę).
5. Glaser Roman (zdał wcześniejszą maturę).
6. Kirschner Jakób.
7. Kopystyński Stanisław. | 8. Krakauer Izrael I.
9. Krzeptowski Adam I.
10. Leitner Maryan (zdał wcześniejszą maturę).
11. Lityński Maryan I.
12. Marmur Józef I.
13. Mroczkowski Stefan I.
14. Mroczkowski Zygmunt I.
15. Novák Zygmunt I. |
|--|---|

16. Patkiewicz Mieczysław.	21. Szymanowski Michał (pryw. I.)
17. Procner Stefan I.	22. Tarczyński Józef I.
18. Śmidowicz Rudolf I.	23. Wroceński Andrzej I.
19. Stapiński Kazimierz (zdał wcześniejszą maturę).	24. Zawadzki Longin I.
20. Stupnicki Adam I.	25. Żmudziński Jan I.
-

Statystyka zakładu.

(Liczba dodana u góry oznacza prywatystów).

	W KLASIE										Razem	
	I		II		III		IV	V	VI	VII		
	a	b	a	b	a	b						
Liczba uczniów.												
Liczba uczniów z końcem r. szk. 1914/15	40	—	30	—	31	—	24 ²	19 ¹	15 ³	16 ³	175 ⁹	
Z początkiem r. 1915/16 zapisało się	40	27	36 ¹	32 ¹	31 ²	32 ¹	41	31	29 ¹	22 ¹	321 ⁷	
W ciągu roku przybyło	1	—	2	0 ¹	1	1	1 ²	3	—	2	11 ³	
Ogółem przyjęto	41	27	38 ¹	32 ²	32 ²	33 ¹	42 ²	34	29 ¹	24 ¹	332 ¹⁰	
Między tymi było:												
Uczniów przybyłych z innych zakładów	41	27	7 ¹	7	13 ²	10	8 ²	7	11	9	140 ⁵	
Uczniów z promoc. z klasy niższej i po przerwie rocznej	—	—	31	25 ²	19	22 ¹	33	25	17 ¹	15 ¹	187 ⁵	
Uczniów powtarzających klasę	—	—	—	—	—	1	1	2	1	—	5	
W ciągu roku wystąpiło	7	—	6	2 ¹	—	12	7	2	10	4	56 ¹	
Liczba uczniów z końcem roku 1915/16	34	27	32 ¹	30 ¹	26 ²	21 ¹	35 ²	32	19 ¹	20 ¹	276 ⁹	
2. Miejsce urodzenia.												
W Krakowie	16	14	18	19	11	14 ¹	17	14	12 ¹	3	138 ²	
„ powiecie krakowskim	5	2	—	1	2	1	1	2	—	7	21	
„ innych pow. Galicyi	9	8	13 ¹	7 ¹	10 ¹	4	10 ¹	13	3	8	85 ⁴	
„ innych krajach monarchii	2	1	1	1	1	—	1	—	2	—	9	
„ Królestwie polskiem	1	1	—	2	2 ¹	2	6 ¹	3	2	2	21 ²	
„ innych państwach	1	1	—	—	—	—	—	—	—	0 ¹	2 ¹	
Razem	34	27	32 ¹	30 ¹	26 ²	21 ¹	35 ²	32	19 ¹	20 ¹	276 ⁹	
3. Narodowość.												
Polaków	33	27	32 ¹	30 ¹	26 ²	21 ¹	35 ²	32	19 ¹	20 ¹	275 ⁹	
Niemców	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	
Razem	34	27	32 ¹	30 ¹	26 ²	21 ¹	35 ²	32	19 ¹	20 ¹	276 ⁹	
4. Wyznanie.												
Obrządku rzym.-kat.	34	21	25 ¹	30	26 ²	17 ¹	32 ²	28	17 ¹	17 ¹	247 ⁸	
„ grecko-kat.	—	1	1	0 ¹	—	—	—	1	—	—	3 ¹	
Wyznania ewangel.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	
Religii mojżeszowej	—	5	6	—	—	4	3	3	1	3	25	
Razem	34	27	32 ¹	30 ¹	26 ²	21 ¹	35 ²	32	19 ¹	20 ¹	276 ⁹	

	W K L A S I E										Razem	
	I.		II.		III.		IV.	V.	VI.	VII.		
	a	b	a	b	a	b						
5. Wiek uczniów.												
Lat 11 miało	15	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25
" 12 "	8	7	9 ¹	5	—	—	—	—	—	—	—	29 ¹
" 13 "	7	10	8	14 ¹	7 ¹	4	—	—	—	—	—	50 ²
" 14 "	4	—	14	9	12 ¹	8	14	—	—	—	—	61 ¹
" 15 "	—	—	—	2	2	5	11	5	—	—	—	25
" 16 "	—	—	1	—	5	3	8	8	4	—	—	29
" 17 "	—	—	—	—	—	1 ¹	—	11	14 ¹	—	6 ¹	32 ³
" 18 "	—	—	—	—	—	—	1 ¹	8	1	—	8	18 ¹
" 19 "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	5 ¹
" 20 "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
" 21 "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Razem	34	27	32 ¹	30 ¹	26 ²	21 ¹	35 ²	32	19 ¹	20 ¹	—	276 ⁹
6. Według miejsca zamieszkania rodziców.												
Miejscowych:	27	24	28 ¹	27	22	16 ¹	30	24	17 ¹	14 ¹	—	229 ⁴
Powiaty:												
Bochnia	—	—	2	—	1	1	—	—	—	—	—	4
Brzesko	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	2
Chrzanów	2	1	1	—	—	—	—	1	—	—	1	6
Kraków	2	2	—	2	3	2	—	—	—	—	1	12
Limanowa	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Lwów	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Myslenice	—	—	—	0 ¹	—	—	—	—	—	—	—	0 ¹
Oświęcim	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Podgórze	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	3
Przemysł	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2
Rawa ruska	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	2
Rzeszów	—	—	—	—	0 ²	—	—	—	—	—	—	0 ²
Stryj	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Nowy Targ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Wieliczka	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Poza granicą Galicji:												
Morawy	—	—	—	—	—	—	0 ¹	—	—	—	—	0 ¹
Śląsk austr.	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Królestwo Polskie	—	—	—	—	—	—	3 ¹	2	2	—	1	8 ¹
Razem	34	27	32 ¹	30 ¹	26 ²	21 ¹	35 ²	32	19 ¹	20 ¹	—	276 ⁹
7. Uczęszczanie na naukę przedmiotów nadobowiązkowych.												
Na naukę śpiewu	8	7	9	7	—	—	6	5	5	2	—	49
" ćwiczenia chemiczne	—	—	—	—	—	—	—	15	8	—	—	23
8. Stypendya.												
Pobierało uczniów	—	—	2	—	—	—	3	2	—	1	—	8
Kwota stypend. K.	—	—	600	—	—	—	815	800	—	200	—	2415

	W K L A S I E										Razem	
	I.		II.		III.		IV.	V.	VI.	VII.		
	a	b	a	b	a	b						
9. Klasyfikacja za II półrocze r. szk. 1914 15.												
Chlubnie uzdolnionych .	6	—	2	—	1	—	5	2	2	4	22	
Uzdolnionych	83	—	27	—	29	—	17	16 ¹	13	12 ³	147 ⁴	
Nieuzdolnionych	1	—	1	—	1	—	2	1	—	—	6	
Nieklassyfikowano . . .	—	—	—	—	—	—	0 ²	—	0 ³	—	0 ⁵	
Razem . . .	40	—	30	—	31	—	24²	19¹	15³	16³	175⁹	
10. Klasyfikacja za II półrocze r. szk. 1915 16.												
Chlubnie uzdolnionych .	3	3	4	4	3 ²	—	3	5	4	2	31 ²	
Uzdolnionych	23	19	22	18 ¹	14	14	25 ^v	22	9	15 ¹	181 ⁴	
Nieuzdolnionych	6	2	6	6	4	5	3	3	2	3	40	
Do egzam. poprawczego uzupeł.	2	3	0 ¹	2	4	2 ¹	4	2	4 ¹	—	23 ³	
" " " "	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	
Razem . . .	34	27	32¹	30¹	26²	21¹	35²	32	19¹	20¹	276⁹	
11. Opłata szkolna.												
Złożyło opłatę w I półr.	8	4	9	9	7	3	5	3	9	5	62	
" " " w II " "	5	4	10	5	11	7	13	8	11	4	78	
Opłata wynosiła w I półr.	320	160	360	360	280	120	200	120	360	200	2480	
" " " w II " "	200	160	400	200	440	280	520	320	440	160	3120	
12. Fundusz na środki naukowe:												
Taksy wstępne wynosiły	168·0	117·0	84·0	63·9	67·2	84·0	67·20	71·4	67·2	50·40	840·0	
Datki na zbiory	80	56	78	70	70	66	88	70	62	52	692	
Taksy za duplikaty świad.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	94	
Razem . . .											1626—	

XII.

Wykaz książek na rok szkolny 1916|17 w c. k. I. szkole realnej w Krakowie.

I. klasa.

- Religia.* Wielki katechizm religii katolickiej. (Zatwierdzony przez episkopat austriacki). Kraków 1910. Opr. 60 hal.
- Język polski.* Franciszek Konarski, Zwięzła gramatyka języka polskiego, Lwów 1911. Opr. 50 hal. — Dr. Maryan Reiter, Czytania polskie dla I. klasy z ilustracyami, Lwów 1910. Opr. 2 Kor.
- Język niemiecki.* Dr. L. German, Dr. K. Petelenz, St. Gayczak, Ćwiczenia niemieckie dla I. klasy. Wyd. 7. Lwów 1910. Opr. 2 Kor. 40 hal.
- Geografia.* K. Benoni i L. Tatomir, Krótki rys geografii, oprac. Wierzbicki. Wyd. 9, Lwów 1908. Opr. 1 Kor.
- Historia powszechna.* Bronisław Gebert i Gizela Gebertowa, Opowiadania z dziejów ojczyźtych, Lwów 1912. Opr. 2 Kor. 50 hal. (Wyd. 2).
- Matematyka.* Ignacy Kranz. Arytmetyka na klasę I, Kraków 1911. Opr. 1 Kor. 50 hal. — Ignacy Kranz, Geometrya pogładowa na klasę I, Opr. 1 Kor. 30 hal. Kraków 1912. (Wyd. 2),
- Historia naturalna.* Dr. Józef Nusbaum i J. Wiśniowski, Wiadomości z zoologii dla niższych klas szkół średnich. Wyd. 3. Lwów 1910. Opr. 3 Kor. 60 hal. — Józef Rostafiński, Botanika szkolna na klasy niższe, Wyd. 6, Kraków 1907, Opr. 2 Kor. 60 hal.

II. klasa.

- Religia.* Wielki katechizm religii katol. (Zatwierdzony przez Episkopat austriacki). Kraków 1910. Opr. 60 hal.
- Język polski.* Antoni Małecki: Gramatyka języka polskiego szkolna. Wyd. 11, Lwów. Opr. 2 Kor. 40 hal. — Dr. Maryan Reiter: Czytania polskie dla II. klasy, Lwów 1911. Opr. 3 Kor. 40 hal.
- Język niemiecki.* Dr. L. German, Dr. K. Petelenz, St. Gayczak: Ćwiczenia niemieckie dla II. klasy. Wyd. 6, Lwów 1912. Opr. 2 Kor. 80 hal.
- Geografia.* Michał Siwak: Geografia dla II. i III. klasy. Lwów 1913. Opr. 3 Kor. 20 hal. (Wyd. 2).
- Historia powszechna.* Bronisław Gebert i Gizela Gebertowa: Opowiadania z dziejów monarchii austr.-węg., Lwów 1912. Opr. 2 Kor. 50 hal.
- Matematyka.* Ignacy Kranz: Arytmetyka na klasę II. Kraków 1911. Opr. 1 Kor. 50 hal. — Ignacy Kranz: Geometria pogładowa na klasę II, szkół średnich. Wydanie 2, Kraków 1914. Opr. 1 Kor. 40 hal.
- Historia naturalna.* Dr. Józef Rostafiński: Botanika szkolna dla klas niższych. Wyd. 6, Kraków 1907. Opr. 2 Kor. 50 hal. Dr. J. Nusbaum i J. Wiśniowski: Wiadomości z zoologii dla niższych klas szkół średnich. Wyd. 3, Lwów 1910. Opr. 3 Kor. 60 hal.

III. klasa.

- Religia.* Ks. Jougan: Liturgika. Wyd. 4, Lwów 1910. Opr. 1 Kor. 40 hal. — Ks. Dąbrowski: Historia biblijna zakonu starego Wyd. 4, Lwów 1911. Opr. 1 Kor. 70 hal.
- Język polski.* Antoni Małecki: Gramatyka języka polskiego szkolna. Wyd. 11, Lwów 1910. Opr. 2 Kor. 40 hal. — Dr. Maryan Reiter: Czytania polskie dla III. klasy z ilustr. Lwów 1912. Opr. 3 Kor. 40 hal.
- Język niemiecki.* L. German, K. Petelenz, St. Gayczak: Ćwiczenia niemieckie dla klasy III. Wyd. 5, Lwów 1911. Opr. 2 Kor. 80 hal. — A. Jahner: Deutsche Grammatik. Wyd. 4, Lwów 1911. Opr. 2 Kor. 20 hal.

- Język francuski.* Dr. St. Węcowski: Książka do nauki języka francuskiego. Część I. Wyd. 3, Lwów 1913. Opr. 2 Kor. 20 hal.
- Geografia.* Michał Siwak: Geografia dla II. i III. klasy. Wyd. 2. Lwów 1913. Opr. 3 Kor. 20 hal.
- Historya.* Bronisław Gebert i Dr. Gizela Gebertowa: Opowiadania z dziejów monarchii austr.-węg. Lwów 1912. Opr. 2 Kor. 50 hal. — Dr. A. Zipper: Opowiadania z mitologii Greków i Rzymian. Lwów 1897. Opr. 2 Kor. 40 hal.
- Matematyka.* Ignacy Kranz: Arytmetyka dla kl. III. Kraków 1910. Opr. 1 Kor. 80 hal. — Ignacy Kranz: Geometrya pogładowa na klasę III. Kraków 1910. Opr. 1 Kor. 80 hal.
- Fizyka.* Władysław Żłobicki: Wiadomości z fizyki dla klasy III. i IV. Lwów 1913. Opr. 3 Kor. 20 hal.

IV. klasa.

- Religia.* Ks. Dąbrowski: Historia biblijna zakonu nowego. Wyd. 4, Lwów 1910. Opr. 1 Kor. 70 hal.
- Język polski.* Antoni Małecki: Gramatyka języka polskiego szkolna. Wyd. 11, Lwów 1910. Opr. 2 Kor. 40 hal. — Franciszek Próchnicki: Wzory poezyi i prozy. Wyd. 2 i 3, Lwów 1906 (wyczerpane). Opr. 3 Kor. — Franciszek Próchnicki: i Dr. Konstanty Wojciechowski: Wypisy polskie. Tom V, Lwów 1911. Opr. 3 Kor. 80 hal. — Franciszek Próchnicki: O ważniejszych gatunkach poezyi i prozy. Dodatek do Wypisów polskich, tom V (brosz.). 20 hal.
- Język niemiecki.* L. German, K. Petelenz, St. Gayczak: Ćwiczenia niemieckie dla IV. klasy. Wyd. 4, Lwów 1910. Opr. 3 Kor. — Dr. A. Jahner: Deutsche Grammatik. Wyd. 4. Lwów 1911. Opr. 2 Kor. 20 hal.
- Język francuski.* Dr. Stanisław Węcowski: Książka do nauki języka francuskiego. Część II, Lwów 1910. Opr. 2 Kor. 80 hal.
- Geografia.* Stanisław Majerski: Geografia monarchii austr.-węg. Wyd. 6, Lwów 1912. Opr. 2 Kor. 20 hal.
- Historya.* Wincenty Zakrzewski: Historia powszechna. Część I, wyd. 7, Kraków 1911. Opr. 2 Kor. 40 hal.

- Matematyka.* Dr. Jerzy Miłułowicz : Podręcznik arytmetyki dla kl. IV. Lwów 1911. Opr. 1 Kor. 50 hal. — Ant. Łomnicki : Geometrya. Część I. dla kl. IV. i V. Planimetrya. Stereometrya, Lwów 1913. Opr. 3 Kor. 20 hal.
- Fizyka.* Władysław Żłobicki : Wiadomości z fizyki dla niższych klas szkół średnich. Lwów 1912. Opr. 3 Kor. 40 hal.
- Chemia.* Bronisław Duchowicz i Józef Wiśniowski : Wiadomości z chemii i mineralogii dla klas niższych. Lwów 1911. Opr. 2 Kor. 80 hal.

V. klasa.

- Religia.* Ks. Dr. Maciej Sieniatycki : Ogólna katolicka dogmatyka. Wyd. 2, Lwów 1908. Opr. 2 Kor.
- Język polski.* Stanisław Tarnowski i R. Bobin : Wypisy polskie dla szkół realnych i seminaryów nauczycielskich. Tom I. Wyd. 5, Lwów 1912. Opr. 3 Kor. — Wybór dzieł pisarzy greckich i łacińskich w przekładach. Część I. Lwów 1902. Opr. 5 Kor. — Zathy : Antologia rzymska, Lwów 1898. Opr. 3 Kor.
- Język niemiecki.* Jul. Ippoldt u. Ad. Stylo : Deutsches Lesebuch für die oberen Klassen der galiz. Mittelschulen. I. Teil. V. Klasse. Wyd. 3, Lwów 1912. Opr. 3 Kor. 80 hal.
- Język francuski.* Dr. Stanisław Węcowski : Książka do nauki języka francuskiego. Część III. Lwów 1910. Opr. 3 Kor. 20 hal.
- Historya.* Wincenty Zakrzewski : Historya powszechna. Część II. Wyd. 5 skrócone. Kraków 1911. Opr. 2 Kor. 40 hal.
- Geografia.* Dr. Stanisław Pawłowski : Geografia dla klas wyższych. Część I, Lwów 1914. Opr. 2 Kor. 30 hal.
- Matematyka.* Dr. Jerzy Miłułowicz. Podręcznik arytmetyki dla klasy V. Lwów 1912. Opr. 5 50 h. — Ant. Łomnicki : Geometrya. Część I. i II. dla klasy IV. i V. Planimetrya i Stereometrya Lwów 1912. Opr. 3 Kor. 40 hal. — Ignacy Kranz : Logarytmy. Wyd. 1, Kraków 1912. Opr. 1 Kor. 30 hal.
- Historya naturalna.* Józef Rostafiński. Botanika szkolna dla klas wyższych. Wyd. 4, Kraków 1911. Opr. 3 Kor. 20 hal.
- Chemia.* Ant. Korczyński : Podręcznik chemii nieorganicznej, Kraków 1905 Opr. 3 Kor.
- Geometrya wykreślna.* Łazarski : Zasady geometryi wykreślniej (z atlasem). Wyd. 4, Lwów 1914. Opr. 3 Kor. 40 hal.

VI. klasa.

- Religia.* Ks. Dr. Karol Szczeklik: Etyka katolicka. Wyd. 5, Kraków 1912. Opr. 2 Kor. 20 hal.
- Język polski.* Stanisław Tarnowski i R. Bobin: Wypisy polskie dla szkół realnych i seminaryów nauczycielskich. Tom I. Wyd. 5. Lwów 1912. Opr. 3 Kor. — Stan. Tarnowski i R. Bobin: Wypisy polskie dla szkół realnych i seminaryów nauczycielskich. Tom II. Wyd. 4, Lwów 1909. Opr. 3 Kor. — Zathey: Antologia rzymska, Lwów 1898. Opr. 3 Kor. — Wybór dzieł pisarzy greckich i łacińskich w przekładach, Część I, Lwów 1902. Opr. 5 Kor.
- Język niemiecki.* Jul. Ippoldt i Ad. Stylo: Deutsches Lesebuch für die oberen Klassen der galizischen Mittelschulen III. Teil. VII. Klasse Lwów 1911, Wyd. 2. Opr. 4 Kor.
- Język francuski.* Dr. St Węckowski i Dr. J. Szarota: La France I. Lwów 1910. Op. 3 Kor. 50 hal.
- Historya.* Wincenty Zakrzewski: Historya powszechna. Część III, Wyd. 4 skrócone. Kraków 1908. Opr. 2 Kor. 80 hal.
- Geografia.* Dr. Stanisław Pawłowski: Geografia dla klas wyższych Część II (w druku). —
- Matematyka.* Pl. Dziwiński: Podręcznik arytmetyki i algebry dla klas wyższych. Wyd. 5. niezmienione, Lwów 1912. Opr. 4 Kor. 50 hal. — Ignacy Kranz: Logarytmy, Wyd. 2, Kraków 1912. Opr. 1 Kor. 30 hal.
- Ant. Łomnicki: Geometrya, Część III. i IV. Trygonometrya, Geometrya analityczna, Lwów 1912. Opr. 3 Kor. 80 hal. — Ignacy Kranz: Trygonometrya kulista w zadaniach, Wyd. 2, Kraków 1907. Opr. 36 hal.
- Historya naturalna.* Dr. Ignacy Petelenz: Zoologia dla klas wyższych szkół średnich. Wyd. 3, Lwów 1907. Opr. 3 Kor.
- Chemia.* Br. Duchowicz i A. Bolland; Chemia organiczna, Wydanie 2, Lwów 1912. Opr. 3 Kor. 40 hal.
- Fizyka.* A. M. Kawecki i Fr. Tomaszewski: Fizyka dla wyższych klas szkół średnich. Wyd. 4, Kraków 1906. Opr. 3 Kor. 40 hal.
- Geometrya wykreslna.* Łazarski: Zasady geometryi wykreslnej (z atlasem). Wyd. 4, Lwów 1914. Opr. 3 Kor. 40 hal.

VII. klasa.

- Religia.* Ks. Jougan : Historia Kościoła katolickiego. Wyd. 3. Lwów 1907. Opr. 2 Kor.
- Język polski.* Stan. Tarnowski i R. Bobin : Wypisy polskie, Część II. Wyd. 4, Lwów 1909. Opr. 2 Kor. — Zathey : Antologia rzymska, Lwów 1898. Opr. 3 Kor.
- Język niemiecki.* Jul. Ippoldt i Ad. Stylo : Deutsches Lesebuch für die oberen Klassen der galiz. Mittelschulen III. Teil. VII. Klasse. Wyd. 2, Lwów 1911. Opr. 4 Kor. — Jul. Ippoldt : Deutsches Lesebuch für die oberen Klassen der galiz. Mittelschulen IV. Teil, VIII. Klasse, Lwów 1909. Opr. 4 Kor.
- Język francuski.* Dr. St. Węckowski i Dr. J. Szarota La france II. Lwów 1910. Opr. 4 K.
- Historya.* Wincenty Zakrzewski : Historia powszechna. Część III. Wyd. 4 skrócone, Kraków 1908. Opr. 2 Kor. 80 hal. — Anatol Lewicki : Zarys dziejów Polski i krajów ruskich z nią połączonych. Wyd. 4, Kraków 1910. Opr. 2 Kor. — Stan. Głabiński i L. Finkel : Historia i Statystyka austro-węgierskiej monarchii. Wydanie 4 (w druku).
- Matematyka.* Pl. Dziwiński : Zasady algebry. Wyd. 5, Lwów 1912 Opr. 4 Kor. 50 hal. — Ignacy Kranz : Zbiór zadań matematycznych dla klas wyższych. Wyd. 2, Kraków 1911. Opr. 3 Kor. 50 hal. — Ignacy Kranz : Logarytmy, Kraków 1900. Opr. 1 Kor. 20 hal. — Ignacy Kranz : Trygonometrya kulista w zadaniach. Wyo. 2, Kraków 1907. Opr. 36 hal.
- Historya naturalna.* Dr. Tadeusz Wiśniowski : Zasady mineralogii i geologii. Wyd. 3, Lwów 1912. Opr. 3 Kor.
- Fizyka.* A. M. Kawecki i Tomaszewski : Fizyka dla wyższych klas szkół średnich. Wyd. 3 i 4, Kraków 1906. Opr. 3 Kor. 40 hal.
- Geometrya wykreślna.* Łazarski : Zasady geometryi wykreślnej (z atlasem). Wyd. 4, Lwów 1914. Opr. 3 Kor. 40 h.

Rozkład godzin*).

PRZEDMIOT	K L A S A							Razem
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	
Religia**)	2	2	2	2	2	2	2	14
Język polski	3	4	3	3	4	3	4	24
Język niemiecki	6		5	4	4	3	3	31
Język francuski	—	—	4	3	3	3	3	16
Geografia	2	2	2	2	1	1	—	10
Historia	2	2	2	2	3	2	4	17
Matematyka	3	3	3	4	4	4	5	26
Historia naturalna	2	2	—	—	2	2	2	10
Fizyka	—	—	3	2	—	4	4	13
Chemia	—	—	—	3	2	2	—	7
Geometria i rysunki geometryczne	—	2	2	2	3	3	2	14
Rysunki odręczne	4	4	4	3	3	2	2	22
Kaligrafia	2	—	—	—	—	—	—	2
Gimnastyka	2	2	2	2	2	2	2	14
Razem	28	29	32	32	33	33	33	220
Język ruski***)	—	—	—	2	2	2	—	6

*) Rozkład godzin zatwierdzony rozporządzeniem c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświecenie z dnia 6 lipca 1909. L. 24339.

**) Religii mojżeszowej udziela się w każdej klasie w 1 godz. tygodniowo.

***) Względnie obowiązkowy,

Przedmioty nadobowiązkowe: język angielski (4 godz.), stenografia (4 godz. śpiew (4 godz.)

XIII.

KRONIKA ZAKŁADU.

Z powodu zajęcia budynku na szpital wojskowy nauka odbywała się w II. szkole realnej w godzinach popołudniowych. Za udzielenie lokalu składamy serdeczne podziękowanie Dyrekcyi tejże szkoły.

Rok szkolny 1915/16 rozpoczął się dnia 3 września 1915 r. uroczystem nabożeństwem w kościele św. Anny.

Wpisy uczniów do klasy I. odbywały się dnia 30 czerwca i 1 lipca, do wszystkich klas 30. i 31 sierpnia.

Egzamin wstępny do klasy I. odbył się dnia 2. lipca i 1 września. Do egzaminu zgłosiło się uczniów 59; z tych przyjęto 56, reprobowano 3.

Dnia 9 września i 19 listopada odbyło się nabożeństwo żałobne za duszę ś. p. cesarzowej Elżbiety, a dnia 28 czerwca za duszę ś. p. cesarza Ferdynanda.

Egzamin dojrzałości w terminie jesiennym odbył się dnia 17 i 18 września, a w terminie lutowym dnia 14 pod przewodnictwem Dyrektora zakładu.

Piśmienny egz. dojrz. w terminie letnim odbył się w dniach 2 — 6 czerwca, ustny w dniach 14 — 17 czerwca pod przewodnictwem delegata c. k. Rady szkolnej krajowej JW Pana Dra Kazimierza Żórawskiego, profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Dnia 4 października jako w dniu Imienin Najjaśniejszego Pana po nabożeństwie odbył się w zakładzie uroczysty poranek z wykładem profesora Sroczyńskiego. Po wykładzie wznosił dyrektor trzechkrotny okrzyk na cześć cesarza, którzy obecni z zapalem powtórzyli i odśpiewali hymn ludów.

W podobny sposób obchodził zakład dnia 2 grudnia 67-rocznicę wstąpienia na tron Najjaśniejszego Pana. Na uroczystym poranku miał wykład zast. nauczyciela Prauziński.

Dnia 5 i 6 października brali uczniowie zakładu udział w powszechnej zbiórce wlny i kauczuku na cele wojenne, nadto dnia 1 i 6 maja współdziałali w akcji Komitetu obywatelskiego na rzecz „Czerwonego Krzyża“.

Dnia 19 października i 25 maja przystąpili uczniowie do Spowiedzi, a nazajutrz do Komunii św. W dniach od 25 — 28 marca odbyły się rekolekcyje pasyjne, tudzież wielkanocna Spowiedź i Komunia św.

Dnia 26 października wygłosił deklamator Br. Dulęba kilka najnowszych utworów poetycznych różnych autorów wobec licznie zgromadzonych uczniów.

W dniach od 13 do 21 marca hospitował zakład JWPan Radca Rządu Michał Rembacz.

Z powodu 125. rocznicy ogłoszenia konstytucyi 3. maja odbył się dnia 15. maja uroczysty wieczorek, na którym prof. Dr. Grabowski wyjaśnił znaczenie tej konstytucyi.

Dnia 11 czerwca wziął cały zakład udział w pożegnaniu ustępującego ze swego stanowiska wiceprezydenta c. k. Rady szk. kraj. JW Pana Dra Ignacego Dembowskiego, które się odbyło w gimnazyum św. Jacka.

Rok szkolny zakończono dnia 30 czerwca uroczystem nabożeństwem i rozdaniem świadectw.

Spis dawniejszych i terażniejszych uczniów tutejszego zakładu biorących udział w wojnie światowej.

1. Arlamowski Witold (VI. 1914), w Leg. pol. a potem w c. i k. armii.
2. Berger Kazimierz (VII. 1914), w Leg. pol.
3. Bojcun Władysław (VII. 1915), kadet.
4. Brenner Adolf (VII. 1907), przydzielony do Komendy jeńców w Planie.
5. Chmurski Kazimierz (V. 1915).

6. Chudziński Józef, (VII. 1914), w Leg. pol.
7. Cybulski Napoleon (VII. 1913), w Leg. pol.
8. Czyżowski Kazimierz (VII. 1914), w Leg. pol.
9. Dańkowski Jan (VII. 1914), chorąży w Leg. pol.,
w niewoli rosyjskiej.
10. Dembowski Wiktor, chorąży 57 p., poległ 15/9
1914.
11. Dębicki Leon (VII. 1910), w listopadzie 1914 r. dostał
się koło Dębłina do niewoli rosyjskiej.
12. Doskočil Henryk (VII. 1913), w Leg. pol.
13. Dylla Leopold (IV. 1914), zaginał w walce pod Mogiel-
nicą 7/4 1915.
14. Eydziatowicz Krzysztof (VII. 1914), w Leg. pol.
15. Gacek Franciszek (VI. 1914), w Leg. pol.
16. Gardziel Michał (VII. 1915/16).
17. Glaser Antoni (VII. 1915/16).
18. Honzatko Stanisław (VII. 1913), chorąży, odznaczony
medalem srebrnym.
19. Hülle Karol (VI. 1914), w Leg. pol.
20. Jachieć Stanisław (VI. 1914), chorąży, odznaczony
srebrnym medalem.
21. Janczyk Aleksander (VI. 1915).
22. Jechalski Władysław (VII. 1915).
23. Józefczyk Czesław (V. 1914) w Leg. pol.
24. Kaczor Kazimierz (VI. 1914).
25. Kahl Aleksander (VII. 1914), chorąży w Leg. pol.
26. Kapałczyński Karol (VII. 1915), w Leg. pol. a potem
w c. i k. Armii.
27. Karpiński Włodzimierz (V. 1916).
28. Kollat Juliusz (VI. 1914).
29. Kornhauser Maryan (VI. 1914), chorąży.
30. Kowal Jan, (VII. 1914).
31. Kraus Izrael (VI. 1915/16).
32. Kwiatkowski Maryan (VI. 1914), kadet odznaczony
medalem brązowym i srebrnym.
33. Leitner Lucyusz (VII. 1915/16).
34. Leuchter Ascher (VII. 1906), inżynier-porucznik.
35. Lipski Tadeusz, (V. 1916).

36. Łapicki Mikołaj (VII. 1913), w Leg. pol.
37. Łepkowski Józef (VII. 1914), w Leg. pol. porucznik, odznaczony medalem srebrnym.
38. Macuga Mieczysław (V. 1914) w Leg. pol.
39. Madeyski Witold (VII. 1904), porucznik, otrzymał „Signum laudis“, zmarł wskutek odniesionych ran 15/2 1915.
40. Mandl Fryderyk (VII. 1913).
41. Massalski Leon (VII. 1911), w Leg. pol.
42. Miecznikowski Waclaw (VII. 1913). w Leg. pol.
43. Mikiewicz Bronisław (IV. 1914), w Leg. pol., superarbitrowany wskutek odniesionej rany ukończył obecnie klasę V.
47. Osman Teodor (IV. 1895), c. i k. kapitan, odznaczony wojskowym krzyżem zasługi III. klasy, poległ 7/6 1915.
48. Pałosz Władysław, (VII. 1913).
49. Pamuła Leopold (V. 1916).
50. Pieniążek Czesław (V. 1913).
51. Porebski Stanisław (VI. 1913), kadet w Leg. pol.
52. Rakisz Mieczysław (VII. 1913), w Leg. pol.
53. Reich Dawid (VI. 1914).
54. Rimler Karol (VII. 1914), w Leg. pol.
55. Rożen Władysław (VII. 1914), w Leg. pol.
56. Rudnicki Józef (V. 1912), w Leg. pol.
57. Schneider Jakób (VII. 1914), kadet.
58. Siemiński Romuald, (VII. 1915).
59. Sieprawski Władysław (VI. 1915).
60. Silberfeld Feliks (VII. 1914).
61. Silberfeld Stanisław (V. 1914).
62. Skaza Alfred (VII. 1914), w Leg. pol.
63. Słomski Kazimierz (III. 1913).
64. Stapiński Kazimierz (VII. 1915/16).
65. Stawicki Michał (VI. 1914), porucznik w Leg. pol.
66. Stojakowski Jerzy (VII. 1914). kadet, przedtem był w Leg. pol.
67. Suckert Stanisław (VII. 1913), w Leg. pol., raniony pod Mołotkowem dostał się do niewoli rosyjskiej.
68. Szczurowski Władysław (VI. 1914).
69. Śmidowicz Edmund (VII. 1913) w Leg. pol.
70. Śnieżek Tadeusz (V. 1913), w Leg. pol., z powodu

wycieńczenia oddany do szpitala zmarł tam 5/4 1915 na tyfus płamisty.

71. Taźbierski Henryk (VII. 1913), porucznik w niew. wos.
 72. Tąkiel Alfons (IV. 1914), w Leg. pol., dostał się do niewoli w walkach koło Limanowej.
 73. Turek Czesław (VI. 1914), w Leg. pol.,
 74. Więcek Alojzy (V. 1915).
 75. Wimmer Andrzej (VII. 1911), kapitan w Leg. pol.
 76. Wojciechowski Stanisław (V. 1915).
 77. Wojtyga Adam (VI. 1914), w Leg. pol.
 78. Wollen Karol (VI. 1913), w Leg. pol.
 79. Worytkiewicz Feliks (VII. 1915), kadet.
 80. Wójcik Karol (VII. 1914).
 81. Wyszyński Tadeusz (IV. 1912), porucznik, odznaczony medalem srebrnym
 82. Zawadil Wilhelm (VI. 1915).
 83. Zieliński Hugo (V. 1914), w Leg. pol.
- Uwaga.** Spis powyższy nie jest dokładny, o wielu bowiem innych uczniach dyrekcyja nie otrzymała żadnej wiadomości.

XIV.

Fundusz zapomogowy maturzystów utworzony dnia 14 czerwca 1906 r. przez uczestników 25-cio letniego zjazdu abiturjentów tuż. zakładu.

Fundusz pierwotny wynosił	900.74 K.
W ciągu roku 1907 wpłynęło	145.30 „
Dnia 13 maja 1909	163.00 „
Dnia 22. listopada 1910	9.80 „
Odsetki od kapitału w r. 1911	50.58 „
Dnia 15 września 1912	150.00 „
Odsetki od kapitału w r. 1914 i 1915	117.89 „
Razem	<u>1537.31 K.</u>

W r. 1914 i 1915 nie zgłosili się kandydaci po zasiłek.

Ogłoszenie Dyrekcyi.

Wpisy uczniów na rok szkolny 1916/17 odbywać się będą w dniach 29, 30. i 31. sierpnia od 8—12 przed południem. Późniejsze zgłoszenia tylko w razie **ważnych** powodów i to tylko na mocy zezwolenia c. k. Rady szkolnej krajowej uwzględnione być mogą.

Uczniowie nowo wstępujący mają się zgłaszać do zapisu w towarzystwie rodziców lub opiekunów i przedłożyć świadectwo szkolne tego zakładu, w którym dotychczas byli, tudzież metrykę chrztu i świadectwo szczepienia. Taksa wstępna 4 kor. 20 hal. Datek 2 kor. na zbiory naukowe składają wszyscy nowo wstępujący i dawni uczniowie. 1 kor. na przybory gier i zabaw.

Według § 13 ustawy*) z dnia 24. sierpnia 1899 o szkołach realnych uczniów, wstępujący do klasy pierwszej, ma mieć co najmniej dziesięć (10) lat życia lub skończyć dziesięć lat przed upływem roku kalendarzowego, w którym ma być przyjętym, co najwięcej zaś lat 14. Te granice wieku dla klasy następnej posuwają się o rok dalej.

Egzamina wstępne do 1 klasy odbywać się będą w dwóch terminach, mianowicie 30. czerwca i 1. września. Zgłosić się należy 26. lub 27. czerwca przed południem, względnie 29., 30. i 31. sierpnia.

Wybór jednego z tych dwóch terminów pozostawia się rodzicom uczniów. Powtórzenie wstępnego egzaminu ani w tym, ani w innym zakładzie nie jest dozwolone, gdyż wynik pierwszego egzaminu rozstrzyga stanowczo o przyjęciu lub nieprzyjęciu. Powtórzenie takiego egzaminu w innym zakładzie jest w każdym razie nieważne.

*) Ustawa ta, zatwierdzona przez Najj. Pana dnia 26. sierpnia 1899 r. ogłoszona jest w Dzienniku Ustaw i rozporządzeń krajowych z dnia 31. października 1899. Część XII.

Zakres wymagań przy egzaminie wstępnym do I. klasy.

(Rozp. c. k. Rady szkol. kr. z dnia 16. maja 1887 l. 2764).

- a) Z religii: Wiadomości, których uczeń nabyć powinien w szkołach ludowych czteroklasowych.
- b) Z języka polskiego: Czytanie płynne i wyraźne, objaśnienie odczytanych ustępów pod względem treści i związku myśli; opowiadanie treści większymi ustępami; znajomość części mowy, odmiana imion i czasowników, znajomość zdania pojedynczego, rozszerzonego i rozbiór jego części składowych pod względem składni zgody i rzędu; poprawne napisanie dyktatu z zakresu pojęć znanych uczniom i gramatyczny rozbiór zdania.
- c) Z języka niemieckiego: Czytanie płynne i zrozumiałe, znajomość odmiany rodzajników, rzeczowników, przymiotników, zaimków osobistych, dzierżawczych, wskazujących i względnych; odmiana sił posiłkowych i czasowników słabych we wszystkich formach strony czynnej i biernej; odmiana najzwyklejszych czasowników mocnych; zasób wyrazów z zakresu pojęć uczniom znanych; poprawne napisanie łatwego dyktatu, którego treść przed dyktowaniem podano w języku polskim.

- d) Z rachunków: Pisanie liczb do miliona włącznie; biegłość w czterech działaniach liczbami całkowitemi; pewność w tabliczce mnożenia, znajomość ważniejszych miar metrycznych.

Do sali gdzie odbywa się egzamin, nie mają wstępu obce osoby.

Egzamina wstępne do klas od II—VII odbywać się będą dnia 2-go września; **egzamina poprawcze** w dniach 30. i 31. sierpnia.

Warunki przyjęcia uczniów z gimnazyum do szkoły realnej.

(Rozp. c. k. Rady szk. kr. z dnia 16. maja 1888 r. l. 2774).

A) Uczeń gimnazjalny ubiegający się o przyjęcie do II, III, IV i V klasy realnej, może być uwolniony od egzaminu wstępnego; 1. z religii, 2. z języka polskiego, 3. niemieckiego, 4. geografii 5. z historii powszechnej, 6. z historii naturalnej i 6. fizyki, jeżeli w świadectwie gimnazjalnem za ostatnie półrocze, poprzedzające bezpośrednio odnośną klasę realną, oprócz ogólnego stopnia dobrego (t. j. celującego albo pierwszego), otrzymał z wymaganego dla tej klasy przedmiotu i odnośnego materiału nauki przynajmniej stopień dostateczny. Z reszty przedmiotów t. j. matematyki, chemii, rysunków, geometrii i języka francuskiego należy egzamin wstępny odbywać z wszelką ścisłością, by w interesie szkół realnych nie dopuszczać do tych zakładów uczniów nie uzdolnionych.

B) Co do uczniów, którzy w gimnazyum tylko wskutek nie dostatecznych cenzur z języków klasycznych otrzymali ogólny stopień drugi, zastrzega sobie Rada szkolna krajowa według okoliczności rozstrzygać w poszczególnych wypadkach, czy takiego ucznia przypuścić do egzaminu wstępnego do następnej klasy realnej, przyznając mu zresztą powyżej wskazane ulgi.

Oplata szkolna wynosi 40 kor. za jedno półrocze i powinna być złożoną w **pierwszej połowie października** za pierwsze półrocze, a w **pierwszej połowie marca** za drugie półrocze.

Uczniowie, którzy w owych terminach opłaty szkolnej nie uiszczą, tracą prawo uczęszczania do Zakładu.

Niezamożni uczniowie, mający dobry stopień ogólny i dobre zachowanie się, uzyskają uwolnienie od opłaty szkolnej, jeżeli wniosą **do dnia 15 września** względnie **do dnia 15 lutego** podania do c. k. Rady szkolnej krajowej na ręce Dyrekcyi. Do podania należy dołączyć ostatnie świadectwo szkolne i świadectwo ubóstwa.

W Krakowie, dnia 10 lipca 1916.

Jan Dziurzyński,
dyrektor.

